

„Primorec“

izhaja vsakih štirinajst dni
vsak drugi torek in stane
po pošti ali na dom pošiljan
za celo leto 80 kr.; za
tuje drž. več poštni stroški.

„Soča“ z „Gosp.
Listom“ in „Primor-
cem“ stane na leto 5 gld.
20 kr. — Uredništvo in
upravnštvo je v Gosposki
ulici št. 9

Primorec

Oglasi

se plačujejo za tristopno
petil-vrsto:

enkrat . . . 8 kr.

dvakrat . . . 14 „

trikrat . . . 18 „

večkrat po pogodbi.

Vsa plačila vrše se na-
prej. — Posamične številke
se prodajajo po 3 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik A. Gabršček. — Tiska „Goriška tiskarna“ A. Gabršček (odgovoren Josip Krmpotić).

Veselo novo leto!

Današnja številka je zadnja v letu 1895! Zato voščimo svojim čitateljem že zdaj: Vesele praznike in srečno novo leto!

Sebi pa voščimo, da bi nam ostali zvesti vsi dosedanji naročniki, da bi redno plačali naročnino za l. 1896. in pridobili nam še novih naročnikov.

Cena našemu lističu je zelo nizka. Dasi obsega redno 8 strani zanimivega berila, vendar stane le

80 kr.

na leto. Umevno je torej, da pri tako nizki ceni more list izhajati le tedaj, ako ima veliko število naročnikov. Zdaj jih je sicer okoli 1200, ali to število še ne zadošča za pokritje vseh stroškov. Zato torej se obračamo do sedanjih naročnikov, da bi nam pridobili še novih tovarišev.

Prve številke prihodnjega leta bomo tiskali nekaj več; razpošljemo jih na ogled. Ako kdo zeli nekaj števk, da jih razdeli med znance, naj nam blagovoljno naznani po dopisnici.

Svojim prijateljem se pa uljudno priporočamo, da bi nam naznanjali z dežele vse zanimivosti, za kar jih lepó zahvaljujemo že naprej.

Uredništvo in upravnštvo.

Slovenska šola v Gorici.

(Resna beseda komur tiče.)

350 slovenskih očetov, mater ali njihovih namestnikov (varuhov) se je zbralo k shodu, pri katerem so najsvečaneje in z

Podlistek.

„Bombikanje“.

Že večkrat smo grajali tisto nesrečno bombikanje pri prihodnjiku dovršenih glagolov, katero silno žali zlasti primorska ušesa. Narod govori skoro povsod dobro, a pokvarili so jezik — pisatelji, iz starejše in novejši dobe. Narodna pesem poje: „Jaz pa pojdem na Gorenjsko“: — a znarodela pesmica pravi: „Bom šel na planince itd.“ — Čas bi že bil, da bi se vsi pisatelji otresli tega „greha“, ki res jako podpira — lenobo in malomarnost. Kakor pride pod pero, vse bodi prav in dobro!

Gosp. Lamurskij je izdal v Trstu knjižico, ki podaja nekaj prav primernih opominov našim pisateljem. Mi ponatisnemo za zdaj oni del, ki šiba tisto nevšečno nam „bombikanje“. Lamurskij pravi:

e) v tretjič grešimo pa s tem, in ta je poleg onega ad b) najkosmatejši naš greh, da nam rabi v izražanje bodočega dejanja:

a) ali nedovršnik brez pomožnega glagola: biti,

b) ali pa dovršnik s pomožnim glagolom: biti.

globoko užaljeno dušo protestovali proti bivši Catinellijevi vojašnici zunaj mesta ob šempeterski meji, da bi se tam umestila edina slovenska šola v goriškem mestu.

Da ono poslopje nikakor ni umestno za edino slovensko šolo, je umevno slehernemu bedaku; poslopje je stara podrtija, katero so morali zapustiti celó vojaki. Po zimi ni bilo mogoče ugreti sob, dasi so dobivali vojaki večji delež drvij. Sobe so velikanske, primerne res za vojaško rabo, a ne za šolo. — A najglavniši uzrok nesposobnosti tega poslopja je ta, da stoji na skrajni meji tretjega šolskega okoliša, dočim bi moralo stati kolikor mogoče v sredi srednjega okoliša, dokler je govora o eni sami šoli za vse mesto. Do Catinellijeve vojašnice bi večja polovica otrok morala prehoditi nad 3000 metrov poti, torej vsega skupaj 12—18 kilometrov, česar ne more dopustiti nijeden oče.

Ali isto takó, kakor ta popolna zavest o nesposobnosti onega poslopja, prošnja srea vseh Slovencev druga: da uprav zaradi teh neprilicnostij se usiljuje Slovincem za edino šolo v Gorici. In v tem vidi slehern Slovenec najbolj krvavo žaljenje, najdrzovitejše zaničevanje, najsmelejšo novo provokacijo. Kukaviče in tirani lastne dece bi bili slovenski roditelji, ako bi mirno pozrli take udarce, taka žaljenja.

„Primorec“ je danes tolmač nazorov in čutov ne le slovenskih starišev v Gorici, marveč sploh vsega slovenskega življa na Goriškem, in izjavlja:

Uže nepozabni naš Anton Janežić je učil in pisal: „nedovršnikov ne smemo rabiti, kakor je to v nemščini dopuščeno, v določenem naklonu sedanjega časa, če je ta prihodnjega pomena; napačno bi torej bilo nemški stavek: „heute abends schreibe ich dem bruder, morgen aber besuche ich ihn selbst“ — sloveniti: „drevi pišem bratu, jutri grem pa sam do njega“ — na mesto pravega: „drevi bom pisal bratu, jutri pa pojdem sam do njega“, — a dasi je njegova slovnica v tretjem izdanji prišla v deželo uže pred tridesetimi leti, bereš še dan na dan, v vsakej naši knjigi, bila ona iz starejše ali novejše dobe (izimši vse hvale dostojni Andrej Marušičev „Veliki teden“, ki je boljši od vseh naših molitvenikov, kar jih je okoli zagledalo beli dan od Primož Trubarjevih časov do današnjih dni), in v vseh naših časnikih (izimši „Slovanski svet“, „Edinost“ in „Soča“ s „Primorcem“ vred) nedovršni glagol v sedanjiku brez pomožnega glagola: biti, dasi ima bodoči pomen, n. pr. bodoči mesec se vrši (na mestu: se bo vršila) glavna razprava, v nedeljo plesemo (na mestu: bomo plesali) na Opčinah, drugi teden kosimo (na mestu: bomo kosili) v Laniščah itd.; in zares, kedar kakemu pravemu Slovanu, komur ni še uho

Ugodna rešitev šolskega vprašanja za Slovence v Gorici je postala načelne važnosti za Slovence v celi deželi; ona dokazuje, ali smo res le „ščavi“ lahonskemu terorizmu, ali pa enakopravni državljani in deželani z laško tretjinsko manjšino. V boju za rešitev tega načelnega vprašanja smo edini vsi Slovenci v deželi! Ako je višja šolska oblast postala takó brez moči nasproti dr. Venutiju, slovečemu nosilcu brk in srepega pogleda prav á la Vittorio Emanuele, tedaj naj to šolo prevzame dežela. Od vseh strani se čuje glas, naj naši poslanci odločno nastopijo v deželnem zboru in zahtevajo za to šolo potrebno svoto. Ako bi niti takó ne šlo, tedaj smo Slovenci zarez „ščavi“ v deželi, brez pravic, brez veljave! Potem tudi deželnih poslancev ne potrebujemo, naj vzamejo klobuke in naj gredó domov!

Nasprotniki tirajo boj do skrajnosti! Toda za posledice naj bodo odgovorni sami. Kesali se bodo, ko bo prepozno.

Dostavek. — Ko smo že napisali gornjo izjavo po želji slovenskih starišev, došla nam je vest iz Dunaja, da je ministerstvo načelno sicer izreklo, da je Catinellijeva vojašnica nesposobna za namenjeno šolsko rabo in da mora mesto brez odloga preskrbeti primerno poslopje na ugodnišem kraju. Toda do tje naj se za silo uporabi Catinellijeva vojašnica.

Takó naše poročilo. Radovedni smo na uradni odlok. — Ali ako je rešitev taka, tedaj ne moremo biti z njo zadovoljni. Ako je ministerstvo spoznalo, da ono poslopje ni sposobno za slovensko šolo, tedaj ni

izslovenelo, kaj tako poveš, kakor je pisal nekdo v „Slov. Narod“ v XXII. letnik v 177. številki, namreč: „Postojinska slavnost“ menda: slavnost v Postojni. Kakor smo že poročali, vrši se (na mestu: „vršila se bo“) jutrišnja slavnost v Postojni pri (menda: ob) vsakem vremenu. Skupni odhod v jamo menda: spiljo, ali vilenico, ker jama znači: die grube je (na mestu: bo) takoj po dohodu Tržaškega brzovlaka okolu 1/2 11 uri zjutraj. Ob 2. uri je (na mestu: bo) banket v vrtnem salonu (menda: v salonu na vrtu) g. Vičica, potem je (na mestu: bo) odhod k ljudski veselici (menda na narodno veselico, ker ljudski (v narodnih ustah: lecki, a, o, znači, ne naš, a, e) in zvečer sestanek na kolodvorski restavraciji (menda: v restavraciji na kolodvoru, ali boljše: postaji.) Ako bi pa vreme bilo neugodno, bode*) banket ob poludne, ogled Postojinskih jam pa ob 3. uri popoldne. V tem slučaju se ljudska veselica vrši (na mestu: se bo vršila) z vsemi točkami (telovadbo sokolskih društev, prosta (menda svobodna) zabava itd.) na prostornem plesišči Postojinske jame. Skrbljivo je torej za vse slučaje, da se bode slavnost izvršila (na mestu: izvrši) sijajno, — po-

*) Čudno, da je tu pravo zadel!

sposobno niti za začasno šolsko rabo. — Sicer pa poznamo naše goriške prijatelje! Ako šola enkrat tamkaj prične, tedaj se bodo upirali z novo vstrajnostjo proti zidanju novega poslopja.

Dostavljamo še, da je predsednik „Sloge“ dr. A. Gregorčič ponudil brezplačno sedanje prostore za eno leto, dokler ne dobé boljših. Toda naša magistratna gospoda se je izrekla proti predlogu: enako vitez Rinaldini v Trstu. Komentarija k temu ni treba! — Zdaj pa pričakujemo, da kaka kraška občina izvoli Venutija in Rinaldinija častnim občanom!

Goriške novice.

*** Učiteljstvo prihodnje slovenske šole v Gorici.** — Čuje se kot popolnoma gotovo dejstvo izza kulis (gospodje namreč ne morejo skriti svoje zle volje), da bodo znani protektorji silili na novo slovensko šolo najslabše učiteljske moči, ki bodo sploh na razpolago; ako bodo mogli dobiti dušne in telesne ničle, ti bodo imeli prednost. — Zakaj? Slovenska šola mora biti kolikor mogoče slaba, — takó govori postavljeno načelo.

Z druge strani pa je jako zanimivo obnašanje — prosilcev. Jedna učiteljica je prosila edino italijanski; ob enem je dala sporočiti, da ona ni Slovenka po srcu, marveč v prvi vrsti Nemka, simpatizuje z Italijani, a v slovenske tečaje so jo dali stariši bolj radi tega, ker potem lože pride do — kruha. — Izključno italijanski so prosile še druge učiteljice, a so se priporočale še po ovinkih in zatrjevale, da one «niso take kot druge — fanatične Slovenke». Taka neznačajnost, tako kruhoborstvo se mora studiti tudi najbolj sovražnim Lahom. Dobro lekcijo bi dali, ako bi prezrli prav take neznačajne kruhoborce. Sramota!

Dostavek. Izvedeli smo zadnji hip, da jedna slovenska učiteljica se je podpisala, «devotissima serva». Radi verujemo, da bi bila zares takó udana «najponižniša dekla» laški gospodi, kakor ni bila niti vestna učiteljica v dosedanji slovenski službi. Škandal!

*** Ženski podružnici sv. Cirila in Metoda v Gorici** darovala je rodbina Blažon 1. gld. namesto noveletnega voščila, a gospodična Matilda Terpin, gostilničarka v Podgori, 50 kr., ker se ni mogla udeležiti veselice.

praša te gotovo, kakor je poprašal nekdanji car Ivan grozni našega Žigo pl. Herbersteina, da odkod si doma, ki tako slabo slovenski govoriš? Skrajni čas je že, da se osvobodimo tujepasne te nametnice!

Že je bilo omenjeno, da uče vsi slovanski jezikoslovci, da dovršni glagoli nimajo in nimajo sedanjega časa, da izražajo po svoji naravi le bodoče stanje ali dejanje in da ne potrebuje v izražanje bodočnika nikjer, nikdar in nikoli pomožnega glagola: biti, — in vendarle je naše grešenje zoper to slovensko in obče slovansko resnico tako veliko, po nemškem vplivu v nas tako vcepljeno, da sta se ga celo izvrstna znanca našega jezika, Fran Cegar in Fran Levstik, povse otresla komaj v poslednjih letih svojega življenja. V tem oziru greše še dan danes skoro vsi naši književniki in zlasti skoro vsi naši vestniki, vsi kvare nam dan na dan nevsmiljeno krepkožlasti naš jezik in na mestu, da bi nas približevali drugim slovanskim plemenom, oddaljuje nas ne samo od njih, nego celo od priprostega našega naroda.

I povedi mi, dragi prijatelji, ki si živel med priprostim našim narodom po Primorskem in Notranjskem, ne napolni li se ti srce togoj in čemerom in ne zgrabi li te srd in jeza, ko si naletel v knjigi, priprostemu našemu narodu namenjenej, na pr. na tako le pisarjenje: „Tega človeka bom pa kakemu duhu izročil, (na mestu: izročim pa itd.), da ga bo v Damask nazaj odnesel, (na mestu: ga odnese). Piskur pa reče (na mestu: je

*** Predrznost mestnega stražarja goriškega.** — Na dvorišču nekega slovenskega posestnika pri Barki v Gorici so igrajoči otroci razobesili slovensko zastavico, katera je mirno vihrala dva meseca na svojem prostoru, a nikdo se ni spodtaknil ob njo, — razun jedinega mestnega stražarja, ki se je drznil, odnesti jo z dvorišča. To se je zgodilo v soboto popoldan po belem dnevu. Kako in po čegavem nalogu je storil to mestni stražar, ni naša naloga preiskovati, vendar trdimo, da je to predrzen čin. — A ne samo, da se pečajo mestni stražarji s takimi rečmi, marveč agitujejo pri Slovencih, naj pošiljajo svoje otroke v italijanske šole. Nekega Slovenca iz Št. Petra, kateri stanuje v ulici sv. Andreja, je prišel tak stražar prigovarjat, naj otroka premesti iz «Slogine» v italijansko šolo, česar pa ta seveda ni hotel storiti. Ker pa je neki drugi Slovenec premestil svojega otroka iz italijanske šole v «Slogino», je prišel zopet mestni stražar ter žugal starišema, da morata otroka pustiti v italijanski šoli. Dobro vemo, da ni pravilno premeščevanje otrok mej šolskim letom, vendar moramo opaziti, da nikdo ne more siliti starišev, da morajo pošiljati otroke v katero šolo, koje oni ne marajo ali ne smatrajo potrebno. Nasprotno pa, ako je dovoljeno mestnemu stražarju agitovati, naj se otroci prepisejo iz slovenske šole v italijansko, in sicer med šolskim letom, je dovoljeno tudi starišem prostovoljno prepisati otroka v ono šolo, katera se jim zdi potrebniša v Gorici. Starišem svetujemo, naj zalové mestnega stražarja skozi vrata, ako jim pride v hišo, kjer nima ničesa opraviti!

*** Naj le poskusijo!** — V tržaškem «Mattinu» od nedelje razpravlja nekdo vprašanje slovenske šole in o namerah društva «Naša (?) Sloga», dokazuje, da obiskujejo šolo tega društva tudi otroci iz goriške okolice kljub temu, da so tam slovenske šole, koje vzdržuje dežela (?) V dopisu veli, da kakor obiskujejo slovensko šolo v Gorici otroci iz Solkana, tako morajo obiskovati italijanski otroci iz Solkana italijanske mestne šole v Gorici, dokler se ne ustanovi v Solkanu italijanska šola. Znani dopisnik «Mattinov» je pokazal nalašč svojo nevednost in nazivlja društvo «Sloga» kot «Naša Sloga», le da bi si mislili, da ni on tisti, kateri je sprožil misel o ustanovitvi italijanske šole v slovenskem Solkanu — in ki hujska in draži na vse strani. — Našim Lahom je resnica deveta briga. Kolikokrat smo že povedali, da tudi mestni otroci hodijo v štandrežko in kromberško šolo, ker imajo tje kaj bliže, a to dejstvo vedno lepó zamolčujejo! Ako hodi kakih 30 otrok iz

rekel) na to: Tega jaz ne dopustim (na mestu: dopuščam). Če ga že nočete umoriti, pa tudi na njegov dom ga ne smete nesti, ker tam ga bo moja ljubljena Meglaja lahko našla (na mestu: najde) in se zopet z njimi združila (na mestu: združi). Vrzimo ga v morje, če mu Bog pomaga (na mestu: če mu bo Bog pomagal, ali pa: če mu Bog pomore), se bo rešil (na mestu: se reši), če ne, naj pogine. Če nam bo pa Meglaja z vojsko zagrozila (na mestu: zagrozi), jej bomo rekli (na mestu: po-rečemo), da je zbežal, pa ne vemo, kam, — ali pa na tako-le: «Glasilo madjarske duhovščine o znaní (na mestu: oznanja), da se bodo sešli (na mestu: snidó) ogerski skofje na konferenco, čem se bo novo ministerstvo izjavilo (na mestu: čem se izjavi) o svojih namerah glede perečih cerkvenopolitičnih vprašanj. Najbrž bodo izdali (na mestu: izdadó) vkupen pastirski list ter sklicali (na mestu: skličó) v varovanje rimsko-katoliških interesov provincialno sinodo; če bo pa vlada to zaprečila (na mestu: če pa vlada to zapreči) okrajne shode, na katere bodo vabili (na mestu: povabé) tudi lajike».

Kakor v drugih, tako poje na pr. naš narod v prastarej svoji pesmi „Stoji, stoji tam lipica“:

„Če perje mi populite,

Živenja mi ne vzemete:

Jaz perje novo spet vdobim,

V zeleni gozdec spet sfrlim“; —

okolice v «Slogino» šolo, so za to posebni vzroki. — Kar se tiče laške šole v Solkanu, je smešno govorjenje. O tem niti besede!

*** Oglasi.** — Naše uredništvo je bilo prvo na Slovenskem, ki je počelo izdajati poleg glavnega lista še majhen listič („Gorica“) za manj premožno ljudstvo; za „Gorico“ so prišli „Domoljub“, „Rodoljub“ in „Novičar“. Pozneje je prišel „Primorec“ namesto „Gorice“. — Istotako je „Gorica“ prva sprejemala male oglasiče le iz slovanskih krogov; potem se je držal „Primorec“ istega načela. Toda v tem pogledu smo ostali osamljeni; drugi listi nas niso posnemali — in vedeli so dobro, zakaj ne. Mi smo odklanjali oglase tujih tvrdk, ki so hotele drago plačati oglas, celó po 30—40 gld. na leto; ali ostali smo zvesti svojemu načelu — in imeli pri tem veliko gmožno škodo. Zakaj? Zató, ker je v obče znano, da slovanski trgovci in obrtniki v veliki večini nimajo zmisla za oglaševanje v časopisih. Kajpada, ugaja jim zeló, ako časopisi na vso sapo bobnajo po geslu „Svoji k svojim“, da odjemnike moralno silijo k njim, ali da bi dali listu nekoliko zaslužka z oglasi, takó daleč se ne vspnejo. Ako pa včasih vendarle dajo oglas, hoteli bi seveda takoj drugi dan imeti dobiček od tega. — Ali pretiravamo? Ne! Skušnja nas takó uči.

Že letos smo nekoliko popustili od označenega načela. Znaprej se bomo pa ravnali vseskozi enako drugim slovanskim listom: kdor oglas dá in plača po naših cenah, ne bomo mu delali ovir. Za vse oglase brez razlike itak odklanjamo sleherno odgovornost. Oglasni del v listu je tudi kupčija, ki časopisom največ nosi, večinoma več nego naročnina; seveda pri nas Slovencih še nismo takó daleč napredovali niti v tem pogledu.

Vendar damo svojim rojakom tudi znaprej neko prednost v — „Primorcu“: njihove oglase bomo prinašali pod posebnim naslovom „Domači oglasi“.

V novejšem času je zlasti na Dunaju več krščanskih listov, ki prosijo čitatelje, naj se pozivajo na oglas v listu, ako kaj naročajo. Takó trgovci ali obrtniki izve, da njegov oglas v listu je imel zaželjen uspeh. Enako prosimo svoje čitatelje — somišljenike. Ako nam pa hoté dobro, naj pri naročevanju dajajo prednost tistim tvrdkam, katerih oglase čitajo v našem „Primorcu“.

*** Kathreinerjeva deklica**, ki jo danes čč. bralcem podamo kot barvano podobico, pripoveduje ob enem resnično dogodbo, ki se je sporečila znani Kathreinerjevi tovarni za sladno kavo in ki je bila povod, da smo to mično podobico danes priložili.

torej, kakor je naravno, z dovršnikom brezí pomožnega glagola biti, kajti tako znanega „bomkanja“ (vpotrebjanja pomožnega glagola biti z dovršnikom v izražanje bodočnosti) je tukaj isto tako malo trebé, kakor je malo trebé v srbsčini uho žalečega „dakanja“, na pr. „poču (poči ču), da radim“, v hrvaščini pa neprijetnega „čukanja“, na pr. „ču poči raditi“, na mestu: „pojdem raditi“.

Istotako pišo uže nekateri naši pisatelji kakor govori v obče ves slovanski narod in kakor pišo drugi slovanski književniki, na primer:

Fran Cegnar v „Viljem Tellu“:

„Do njega čem, mladenčev dvajset zberem, Ki čutijo, kar čutim jaz, in z njimi Grad razvalim njegov. Skličem sam Pastirje vrle na planinskih rižah, Dogodbo strašno jim oznanim tam. Pod milim nebom“ i. t. d.

Jenko v pesmi „Trije jezdecí“:

„Spominu izpijem vince sladko, Veselju, ki bilo je, več ga ne bo In miru, ki pride mi, ko polže Hladeči zemlji v naročaj srce. Bog daj, dekle, ti stotero sreč; Saj knialu poneha srce malo“ itd.

Fran Levstik v „Turkovej prisegi“:

„Zdaj pojdemo na Dunaj, krščanski svet krotit, Cesarski grad preslavni do gladkih tal drobit!

***Ukaz.** Iz Podturna nam pišejo: — Prišel je neki ukaz v Podturn, in sicer: da vsi hišni gospodarji v bližini Catinelli-jeve bajte morajo hipoma pokriti s pokroviščem vsak svoje gnojišče; eden gospodar pa, ki ima hlev za prešiče — ga mora hipoma odstraniti od tam. — Pa kaj mislijo „il sior illustrisimo“ in „compagnia bella“, da s tem odstranijo ves smrad? Nikoli!!! — Poglejte, dragi čitatelji, na kakšno mesto je šolski svet privolil šolo! (— Evo dokaz! V klimatičnem zdravilišču, v Gorici je šolsko poslopje sredi gnojišč in prešičjih hlevov! Ured.).

***Novoletna voščila.** — V Gorici je naravnost škandalozna razvada, da si šeškarji kar drug za drugim podajajo kljuko. Kdor ima povoda ali ga pa nič nima, vse je na nogah; med temi so tudi taki, katere morajo gospodarji dobro plačati v teku leta za najmanjšo uslugico. Ni ga mesta, kjer bi bila ta razvada takó v cvetu kakor v Gorici.

Že več lèt zapored so se skušali nekateri otresti takih šeškarjev s tem, da so podarili v kak dobrodelen namen večjo svoto. (Izsveti so seveda taki potrebni ljudje, ki brezplačno ali za navadno malo odškodnino storé kako ljubav, da gredó s posebno pozornostjo na roko tekom leta itd.) — Prav bi bilo, da bi se vsi uprli zlorabam pri novoletnih voščilih.

Naša tiskarna izroči v ta namen 10 gld. za „Slogine“ zavode; izjavljamo pa, naj ne hodi nadlegovat nikdo. Ako spoznamo za potrebno, obdarimo vredne in potrebne po svoji volji sami. — V prihodnji »Soči« objavimo imena tistih rojakov naših, ki bodo posnemali ta zgled (ako nam to naznanijo, to se umeje.) Darovalci naj potem brezpogojno odklanjajo voščila! (Hrvaški ban je razglasil v uradnem listu, da ne sprejme nijednega voščila, pa tudi sam da ne bo nikomur voščil.)

Deželni zbor goriški bo imel prvo sejo 28. t. m.; nadaljeval bo potem v januarju, dokler ne konča. — 14. t. m. je objavila „Wiener Zeitung“ imenovanje grofa Franca Coroninija deželnim glavarjem, dr. Antona Gregorčiča pa njegovim namestnikom. — Deželni zbor čaka mnogo posla. Ali deželni zalag je imel navadne dohodke; zaté prebivalstvo pričakuje z vso pravico, da deželni zbor letos podvoji podpore cestnim odborom in po potrebi visokosolcem. — Od slovenskih poslancev pa pričakujejo volilci, da opravičijo zaupanje, katero so jim izkazali.

Laška neotesanost. — Predzadnjo nedeljo je neki trgovski pomočnik žalil s surovim

zabavljanjem dva duhovnika v veži Marzinove gostilne (udeležila sta se koncerta ženske podružnice). Drugič je dobil primerno lekcijo, da mu je upadel greben in je prosil odpuščenja. Iz obziróv do gospodarja ne imenujemo tverdke, pri kateri služi; ako se pa še kdaj pripeti le najmanjši podoben slučaj, postanemo brezobzirni. — Sicer se je že večkrat pripetilo, da so bili napadani in žaljeni naši duhovniki v Gorici: znani so nam nekateri prav žalostni slučaji! — Zadnji čas pa so v nekaterih irredentovskih hišah odslovili kapucina brez daru, čes, da se v kapucinski cerkvi dela slovenska propaganda. To je sad „Corrierovega“ hujskanja. Glejte, glejte, da ne začne v Gorici in okolici primerna agitacija v odgovor na take neslanosti. Bomo videli, kdo prvi neha!

Sad in cvet v ziml. — Iz zahodnih Brd smo dobili novico, da na vrtu grofa Baguer-ja v Dobravem so utrgali 10. t. m. zadnjo — breskev; tudi jedna hruška je tam bila ta čas v cvetju. — Na vrtu nadškofovem v Gorici je pa te dni razcevela breskev. — Enaki glasovi nam prihajajo iz raznih krajev naše okolice, dočim imajo malo ur bolj v hribih obilo snega. — Ta teden je sicer tudi v Gorici zelo neprijazen.

Naše železnice. — V poročilu trgovskega ministerstva državnemu zboru (priloga 128) k hitropisnemu zapisniku) čitamo na str. 20., da je ministerstvo razpravljalo načrt železnice Sežana-Trst; železnica po tem načrtu bi bila ozkotirna, z mešaním prometom, dolga 11.400 m. in bi stala 495.000 gld.

V istem poročilu čitamo na st. 8., da komisija, ki je l. 1884. premerila črto od Celovca do Javornika in od tam mimo Bleda v Bohinj, Podbrdo, Sv. Lucijo in Gorico, je dokončala svoje delo. Tudi računi o dohodkih te železnice so že dovršeni. Ves načrt te železnice je že pripravljen.

Pa tudi načrt predelske železnice iz l. 1875. je bil letos zopet pregledan in primerjan z načrtom bohinjske in ljubeljske (Divača-Loka) železnice. — Uspeh tega pregledanja se je uvaževal pri izdelovanju načrta bohinjske železnice.

Enako čitamo tamkaj, da je dovršenih 11 različnih načrtov za železnico čez Ture.

Vlada ima torej izgotovljenih vse polno načrtov; čas bi bil, da bi prišla od načrtov tudi k — izvrševanju!

Okrožno sodišče v Tolminu. — S preosnovo civilnega postopanja se podvoji sodno osebje, kajti poleg kazenskih senatov bodo tudi civilni itd. Ali tudi okrožna sodišča bodo morala biti manjša. Vsled tega bo potrebno na Goriškem še jedno okrožno sodišče, to pa v Tolminu za štiri gorska

okrajna sodišča (Tolmin, Cerkno, Kobarid in Bole). Čujemo, da se ta misel tudi razpravlja v mejnarodnih krogih.

Danes smo doznali, da so bila povabljeni vsa županstva imenovanih okrajev z dopisom 16. t. m. št. 63. Pres., da bi se izrekla, ali se jim zdi potrebna taka ustanovitev. — Mi smo prepričani, da vsa županstva se soglasno potegnejo za tako ustanovitev, ki bi bila velike važnosti za vse Tolminsko. Saj bi bil novi civilno-pravdni red prava nesreča za oddaljene gorske kraje, ako bi morali hoditi ljudje v Gorico tudi v civilnih pravih kakor hodijo zdaj v kazenskih. V civilnih pravih se bo obravnavalo ustno in neposredno, kakor zdaj v kazenskih: navzoči bodo morali biti torej tožitelj, toženec in priče. Koliko bo to stalo, ako bodo vsi ti hodili v Gorico za vsako pravdo?! Župani, le krepko se potegnite za nameravano okrožno sodišče v Tolminu!

Plaz. — 14. t. m. je zasul plaz tri Dreženčarje (pri Kobaridu). Hitra pomoč je rešila življenje dvema, tretji je pa izdihnil dušo še predno so ga našli.

V Šempasu je bil sokolski shod. V sobi bralnega društva se je zbralo veliko mladeničev in mož iz Šempasa, Ozeljana in Oseka. Došli so tudi župnik in poslanec Grča, veleposestnik pl. Monari, kaplan Guzelj in drugi. — Prvi je obsirneje govoril starosta „Goriškega Sokola“ v obče o početku, razvoju in nalogi sokolstva, zlasti pri nas v goriški okolici. Dalje je govoril župnik Grča in podpiral starosta v njegovih izvajanjih. — Uspeh je bil ta-le: Za vse tri omenjene kraje so bili izvoljeni poverjeniki, ki naberó udov; potem se zopet snidemo in bomo govorili o drugih potrebnih rečeh. — Po dovršenem shodu je prav lepó govoril še g. pl. Monari in vspodbujal mladino, naj se oklene društva, ki hoče takó lepó delovati, kakor je razlagal starosta! — Ozeljanci in Osečanje so izbornó peli. Le naprej! Na svidanje! Na zdar!

Važna peticija. — Župani ajdovskega okraja so poslali državnemu zboru peticijo, v kateri so dokazali kričeče razmerje med visokosto zemljiškega davka na tej in oni strani Hublja, — in prosijo za znižanje dobrotnih razredov. — Temeljito sestavljeno peticijo smo priobčili v „Soči“.

Knez Hohenlohe in naše železnice. — Naši laški Goričani so z vso silo delovali na to, da je bil izvoljen knez Hohenlohe državnim poslancem za mesta in trge. A kaj je bilo njegovo prvo delo? Evo: da je dal gorko pljusko gmotnim koristim našega mesta. Šel je namreč v Rim, kjer je baje dognal,

Ko z mojim gnevom bode cesarski grad končan,
Pod našo silo pa de bogata nemška stran.
Kedar se zopet vrnem v to zemljo
zmagovit“ itd.

Šimen Gregorčič v „Romarici“:

„Na grobu tem se naselim,
Grob meni ni strašan,
Skrbno okrog ga ogradim,
Da več ne bo teptan“ itd.

Josip Jurčič v „Tugomeru“:

„Uže mi doba se razkriva v duhu,
Jaz ne ućakam je, a vnuci naši,
Do koder zdaj sedi slovensko pleme,
Vzrastó iz golih tal gradovi nemški
V krajini novej zemlje braniborske,
Zaščitni kremelj rimskemu cesarstvu,
Ki meje pretesné do tod pomakne
Glasó, da nosi med pogane vero,
Katera bode mu izgovor moder,
Da mečem, ognjem, ako ni drugače,
Razprostre dolga krila po slovenstvu.“ itd.

Anton vitez Klodič v blagolepotnem „Materinem blagoslovu“:

„Kar obečala sem pred Bogom ti, storim,
Le bodi Peter brez skrbi. Srce zvesto
Ohranim ti, dokledar bode bilo mi.“ itd.
in kakor v Lermontu, Puškinu, Turgenjevu,
Gogolu, Dostojevskem, Tolstem, Mickjeviću,
Krajevskem, Kolarji, Jablonskem, Kurelci in
druzih književnih gorostasih, zastonj boš
iskal v uzornem tem delci dovršnika s pomožnikom biti v izražanje bodočnosti.

Fran Zakrajšek v „Primorskeji straži“:

„Ne upaj več, naš srd ne mine
Ne klone roka nam, Taljan;
Prej Alpe tvoje, Apenine
Ti zmakne sever hrupno v stran.
Za Boga Vlah, prej zemlja poči,
No Soče vodo ti boš pil“ itd.

Josip Stritar v „Raji“:

„Leta teko, zaželeni dan,
Dan osvete napoči;
Ti junak, z junaki obdan,
Bratom prineseš pomoči,
Ko moj sokol ti priletiš
V Ercegovino gorato,
Dvigne se Raja: za častni križ
In za svobodo zlato.“ itd.

Anton Aškerc v „Starej pravdi“:

„Ko zmanemo Turke krščanske,
Slovenci se združimo vsi,
Takrat si izvolimo kralja, ...
No, kralj naš, — brat Gubec boš ti!“ itd.
Ivan Vesel (Koseski) v „Devici Orlanskej“:
„Naj ognja žar popali nam stališče,
Sovražni konj naj žito potepta,
Prihodnja spomlad novo cvetje da,
In dvignejo se urno nove hiše“ itd.

Fran Prešeren v „Neiztrohnem srci“:

„Srce mu mi odprimo, pod nebom naj leži,
Da prej de dan denašnji, da prva noč
zbeži,
Da vstane drugo solnce, pripelje beli dan,
Spet zajtra ga pogledjmo, ko mine zor
hladan“ itd.

Valentin Vodnik v „Dies irae“:

„Kedar pride sodnik zvesti ...
Takrat duša kaj poreče,
Kam sirota se zateče,
Ko pravične srce peče?“ itd.

Toma Mikloušič v „Huti pri Savi“:

„Ja znam, da se ne zmrznemo, dok
vsega ne pregledamo, pak čez čas
budemo ovde. Kada moj muž dojde, onda
si sedemo, pak se budemo spominali, dok
tam on pri nas budu“, itd. kakor pišo vsi
drugi tako zvani kajkavski pisci;

Vuk Stefanović Karadžić v „odgovor
na laži i opadanje“: „Čestiti care, molim
te, da se meni i drugu mome donese zdjela
mlijeka i svakomu po jedan simit i kašika,
pak kad se u tvome zdravju najeđemo,
onda ćemo se siti i veseli nadgovarati i
nadmudrivati.“ itd.

Fran Kurelac v „Fluminensia“: „ono
drugo delovanje, bude li zdravlja u svoje
vrieme, na vidik iznesu (iznesem). Čim tumač
na svetlo izidje, odmah se poprimitlu
(poprimem) Držica i Barakovića, koj takodjer
od davna ur je prepisan.“ itd. — in takega
načina pisanja so vse polne stare hrvaske
(čakavske) knjige.

Česka politika v pesmi „do Chikaga“:

„Nastane doba za věkú pozdnih
Ve kterež moře pevniny pouta uvolni
Země odkryje se širā,
Nove pak objevi se kraje,
Nebude světa koncem již Thule itd.

da furlanska železnica se podaljša čez mejo na laško; takó vsaj je naznanil Hohenlohe sam v „Corrieru“ — Po tej železniški progi bo zveza med Trstom in Benetkami za par ur krajša. Naravno, da ves promet med tema mestoma bo na tej črti; vsled tega jako veliko izgubita Gorica in Kormin.

Po drugi strani pa ni storil ničesa, da bi dobila Gorica novih železniških zvez na sever in vshod, od koder edino moremo pričakovati novih virov za blagostanje in razvitek našega mesta. — In naši laški Goričani „so zadovoljni!“

Nova šola v Logu. — Pišejo nam: „Nova šola v Logu je že sezidana. Pri tej šoli so se šolali najprej, kdor je naredil načrt, drugič, kdor je načrt odobril, tretjič, kdor ga je potrdil; a najbolj pa, kdor jo je na dražbi prevzel, kajti podjetnika imata okoli 2000 gld. zgube. Kdor ne verjame, naj pride se osebno prepričat o resničnosti vsega omenjenega.“

Dostavek uredništva. — Enake pritožbe so jako goste. Resnično je, da se pri šolskih poslopih takó strašno stiskajo načrti in cene, da se posledice bridko maščujejo; podjetniki morajo ali zgubiti, ali pa — pritiskati tudi oni. In takó so uboga poslopja stiskana od vseh strani; v par letih pa so potrebni že novi stroški za popraviljanje! Zakaj se ne gleda že s početka na solidno zidanje?! Taka varčnost je — zapravljalivost!

Iz Devina. (Našim učiteljem). V Devinu ob morju je razpisana služba nadučitelja. Podpisano županstvo naznanja, da bo podpiralo onega prosilca, ki je zmožen orgljanju in poučevanju v petju, da bo v tem pogledu naslednik nepozabnemu Hrabroslavu Volariču. — Županstvo v Devinu, 12. dec. 1895. Župan: Miroslav Ples.

Tržne cene. — Kava Santos gld. 148 do 152. Sandomingo gld. 165, Java 168, Cejlon gld. 188, Moka 195, Sladkor 32½, Špeh 56 do 64, Petrolij v sodu 20¼, v zaboju 640. Maslo surovo 80 kuhano 90.

Moka Majdičeva: št. 0. gld. 13.30, I. 12.80, II. 12.50, III. 12.10, IV. 11.60, V. 11. — VI. 10.60; — ogerska: št. 0. gld. 13.20, I. 12.70, II. 12.10 III. 11.60, IV. 11.90, V. 10.10, VI. 9.70. — Otrobi debele gld. 4.60 drobne 4.60 gld. — Turšica navadna gld. 6.50 do 7, Oves gld. 7.—

Društvene vesti.

„Goriška ljudska posojilnica“ je napravila letos velik korak naprej; za 100.000 gld. bo imela letos več prometa

Adam Mickiewicz v „Switezianki“:

„Nie tobie igrać przez srebrne lonie
Kub nurkiem pluskać w głąb jasna;
Surowa ziemia ciało pochłonie,
Oczy twe zwiem zagasna“ itd.

Aleks. Serg. Puškin v „Pultavi“:

„Ja puščaju tvoju obitelj,
Temnicu dočeri mojej:
Ty ne istlieeš sredj požara,
Ty ne izdohneš ot udara
Kazačej sabli. Niet zlodiej,
V rukah Moskovskih palačej...
Ty prokljaneš i denj, i čas,
Kogda ty doč krestil u nas“ itd.

A. S. Homjakov v „Orlu“:

„Pridet ih čas! Okriepnut kryla,
Mladyja kogti podrastut,
Vskričat orly, — i ciep nasilja
Železnim kljuvom razkljajut“ itd.

Tako, dragi prijatelj! odmevali so nedovršniki v obliki sedanosti, no v pomenu bodočnosti od Urala do morij uže tisoč in tisoč let, tako se glase i dan danes stointrideset millionem slovanskem našem narodu na neizmernem prostoru od italijanskih ravnin do Severnega ledovitega in do Vstočnega (tihega) okeanov in od ondod do Altajskih gor in tako bodo zveneli in grmeli še na tisoče in tisoče let usque ad consumationem humani generis.

nego lani. — Letos se je zelo pomnožilo posojevanje na uknjižbo, ker so obresti znižane, stroški pa se omeje edino na koleke in tiskarice, vse delo pa je brezplačno (razun notarske beležnine). — Kdor ima denarja na ostajanje, naj ga prinese v to našo hranilnico; kdor ga potrebuje, naj se zopet tu oglasi. Svoji k svojim!

Ostala Slovenija.

Trst. — „Edinost“ je priobčila članek, v katerem je pozivljala poslance, naj se potegujejo za ustanovitev samostojnega okrajnega glavarstva za tržaško okolico in spominja na dejstvo, da tej misli tudi bivši tržaški namestnik de Pretis ni bil nasproten, ampak je imel samó pravne pomisleke proti njej. Samouprava je jedino sredstvo, ki more pomoči okoličanom in v narodnostnem in v gospodarskem oziru, kajti, dasi isti živé na deželi, morajo nositi mestna bremena. Nasvet „Edin.“ je popolnil nek dopisnik s tem, naj bi bilo isto glavarstvo za okolico in za Trst, to je, naj bi spadali pod isto glavarstvo tudi Slovani, ki so v tisočih in tisočih naseljeni v mestu. — Ker se je veleč. g. Masten odpovedal ravnateljstvu, imenovan je ravnatelj v tržaškem konviktu veleuč. gospod dr. Josip Ivanič, nemški propovednik v cerkvi pri sv. Antonu novem in bivši kancelar v škofijski pisarni.

*** Sund jarks.** — Pod tem naslovom čitali smo v „Edinosti“ nastopno: „Priznati moramo brez ovinkov in pred vsem svetom — svojo nesposobnost za kritično razmotrivanje o gornjem eksotičnem naslovu; zato se moramo omejiti na golo pripovedovanje tega, kar smo videli in čitali. Čitali pa smo v „Adrii“ program, ki ga je vršila vojaška godba neko nedeljo na velikem trgu v Trstu. Prva točka na tem programu je bila — po „Adrii“ nanreč: marcia „Sund jarks!“ Siromaki nismo vedeli, kam bi dejali to čudno nepoznanko; povpraševali smo tega in onega, ki se je kaj učil po šolah, malih, srednjih in velikih, vse zastonj: zaželjenega pojasnila nismo mogli dobiti. Slednjič nam je došel vendar pameten nasvet in čudili smo se sami sebi, da nismo že sami prišli na tako pametno misel. Vprašajte kapelnika, ali pa kakega godeca-vojaka — rekel nam je dotičnik jednostavno — pa dobite pojasnilo od najkpetentniše strani“. In tako smo storili res in izvedeli smo, da je bila na nedeljskem programu kot prva točka koračnica „Sunce žarko“!!! „Sunce žarko“ — kako prostaški in plebejski zveni to! Koliko bolj nobel in učeno je „Sund jarks!“ Tako so si menda mislili gospodnje pri „Adrii“. A ne le to. Uganili so najbrže učeni gospodje, da sunce žarko zveni nekako slovanski, treba torej, da stvar povemo rajše — po turško. Sleherni pravi avstrijski patrijot mora vendar skrbeti za to, da se ne vznemirjajo živci — madami irredenti! Toda, dovolj bodi šale! „Adria“ je priloga službenemu listu „Osservatore triestino“. Od takega lista bi že smeli pričakovati vsaj nekoliko takta in nepristnosti, da ne bi namenoma pačil in pretvarjal slovanskih besed. Namenoma pravimo, kajti uverjeni smo, da dobiva uredništvo „Adrie“ jasno in razločno pisane programe, kakor jih dobivajo drugi listi; saj je n. pr. celo „Triester Tagblatt“ dobro pogodil „sunce žarko“. Saj ne zahtevamo — preskromni smo za to — do bi gospodje govorili naš jezik, ali to smemo zahtevati od lista, ki živi ob žuljih davkoplačevalcev, da ne bi namenoma smešil jezika večine prebivalstva v področju, kojemu je namenjen list! Porečemo nam morda, da ta slučaj je le malenkost. Mi pa pravimo, da ravno to je najbolj značilno, da izvestna gospoda niti ob malenkostih ne morejo brzdati svoje mrznje do Slovanov“.

*** Sumljivi obiski.** — Pod tem naslovom piše „Edinost“: Znano je, da je našim Italijanom najgorečnija želja ta, da bi prišel na izpraznjeno škofovsko stolico tržaško sedanjí škof tržaško-puljski, mons. Fla pp. na mesto poslednjega pa škof in partibus Lorenzo Petris. Mi si niti ne moremo prav misliti, da bi se mogla uresničiti ta želja Italijanov, da bi na obe stolici prišla moža,

ki ne razumeta jezika večine vernikov. Ta želja je pregorostasna, da bi mogli verjeti na nje uresničenje. In vendar, vendar so nas poučili dogodki iz zadnjih dnij, da želja Italijanov ni brez vsacega temelja, ker so se jej menda pridružili tudi drugi krogi. „Naša Sloga“ je izvedela — kakor pravi: iz povsem verodostojnega vira —, da so kandidata za škofovski stol, Lorenza Petrisa, videli te dni v palači našega namestništva. Kako lepo vsopredno se vrše pogajanja v Trstu za imenovanje italijanskega škofa slovenskim vernikom, na Dunaju pa za vstop Slovencev v vladno večino! Kakih nezmiselnosti si včasih dovoljuje muhasto naključje. Bog nas ohrani tudi v bodoče pri dobrem humorju!

Duhovnik pred porotniki. — Rovinjsko porotno sodišče je pri razpravi dne 3. t. m. oprostilo zaradi poneverjenja in prevare toženega duhovnika Leopolda Ivančiča. Tega duhovnika je tožilo drž. pravdníštvo, da je poneveril 11.599 gld. 38 kr. Ko je bil v preiskavi, je to svoto deloma povrnil, a denar za to si je pridobil goljufivim potom. Priče, katere je poklicalo drž. pravdníštvo, so obtožbo v vseh točkah določeno potrdile, a porotniki so obtoženca oprostili. Porotniki so bili znani Lahi, toženi duhovnik pa razupit laški agitator.

Hrvat pred rovinjskimi porotniki. — 4. t. m. zagovarjati se je moral pred porotniki v Rovinju beski župan Pajalič, ker ga je tožilo državno pravdníštvo radi zlorabe uradne oblasti; to je, ker je dal zapreti urednika Martinoliča o priliki zadnjih deželnozborskih volitev. Toženi je prosil, naj se ga postavi pred goriške porotnike, a ta prošnja ni bila uslišana. Radi tega ni pristopil k razpravi ne on in tudi ne njegov zagovornik dr. Laginja. Razprava se je vržila v njih odsotnosti, a porotniki so potrdili uprašanja enoglasno. Vsled tega pravoreka je bil obsojen g. Pajalič na 6 mesecev. Na drugem mestu priobčujemo vest „Duhovnik pred porotniki“. Čitatelji naj si sami tolmačijo pravorek italijanskih porotnikov kolikor glede obsojenega Hrvata Pajaliča, toliko na oproščenje italijanskim duhom prešinenega duhovnika Ivansiča.

*** Desetletnica slovenskega kluba na Dunaji** — V slov. klubu se je letos pričelo prav živahno gibanje. Slovenska družba je bila precej številna ob prvem večeru 19. oktobra; predavanje gosp. dra. Murka bilo je velezanimivo. Več kot celo uro je govoril odlični govornik o zgodovini in pomenu češke narodopisne razstave, o kateri je dr. Murko pred kratkim govoril tudi v nemškem društvu „Anthropologische Gesellschaft“ z upravnim uspehom. Drugi večer slov. kluba pa je privabil toliko starih in mladih na Dunaji živečih Slovencev, da vsi niti prostora niso dobili. — Pri tej priliki se je s petjem, govori in igrami z velikim navdušenjem praznoval desetletni obstanek slovenskega kluba na Dunaji.

*** Odbor akad. društva „Slovenije“ na Dunaju** se je na III. rednem občenem zboru dne 7. t. m. preosnovil sledeče: Predsednik, stud. phil. Jožef Reisner. Podpredsednik, stud. iur. Fran Stupica. Tajnikov namestnik, stud. iur. Karol Stefin. Blagajnik, stud. iur. Ivan Vrančič. Knjižničar, stud. phil. Fran Gorsič. Arhivar, stud. phil. Stanko Beuk. Gospodarjev namestnik, stud. phil. Fran Jesenko.

*** „Triglava“ dvajsetletnica v Gradcu.** — Že dvajset let združuje akad. tehn. društvo „Triglav“ slovenske dijake na graškem vseučilišču. Jako burne čase je moralo preživeti, mnogo ovir premagati, da je od svojega obstanka do sedaj — skozi 40 tečajev — zmeraj častno zastopalo slovenski živelj na graškem vseučilišču in pred graškim občinstvom. Mnogo hrabrih boriteljev odposlalo je v tem času med slovenski narod, kojega pravice zagovarjajo in branijo neustrašenim pogumom. Gotovo pa se še vsi gg. „Triglavani“ z veseljem spominjajo na čase, ko so bivali v veseli dijaški družbi. Mogoče se nekateri od tistega časa, ko so se ločili od vseučilišča, niso več videli. V ta spomin in v to svrho je društvo s slavnostnim komerzom praznovalo svojo dvajsetletnico.

Štajerska. — „Domovina“ piše: V kratkem času se ustanovi posebno društvo slovenskih zdravnikov za Spodnji Štajer, ki stopi v dotiko z enakim hrvatskim društvom. Glavni namen novega društva bo, gojiti medicinsko znanje in izobražbo ter odbijati surove napade kruhoborskih nemškutarskih zdravnikov. Da je društvo potrebno, pričajo živo napadi na vrla Slovence dr. Prauseisa in dr. Šukljeta v Celju, ter prikrito delovanje nasprotnikov proti dr. Švabu v Št. Pavlu pri Boljski. — G. dr. Hinko Šuklje, ki se je pred par meseci naselil v Celju, je nenadoma nevarno zbolel. — Naselil se je v Celji slikar g. Iv. N. Gosar iz Gorice.

Razgled po svetu.

Gotovo bodo zanimala naše čitatelje nekatere podrobnosti iz proračuna; zato naj vsaj nekatere omenimo prav ob kratkem:

Najvišji dvor. — Cesar dobiva od naše državne polovice 4.650.000 gld., ki se dovoljujejo seveda brez ugovora. — Dvorna pisarna bo stala prihodnje leto 156.369 gld.; naša polovica da tudi polovico, t. j. 78.185 goldinarjev.

Državni zbor. — Za gospodsko zbornico je preračunjeno 42.532 gld. (za 7488 gld. več od letos). — Poslanska zbornica 586.607 gld. (616 gld. več). — Skupne potrebine obeh zbornic 101.955 gld. — Za delegacije 16.055 gld., za 5055 gld. več od lani, ker bo prihodnje leto zborovala v Budimpešti. — Nadzorovalna komisija državnih dolgov bo stala 9793 gld. — Konečno okrašenje državnoborskega poslopja (največ kipov) bo stalo 60.000 gld. — Zadnji obrok za zidanje delegacijskega poslopja v Budimpešti 116.000 gld. (za 14.000 manj od letos). — Skupaj vse 932.982 gld., več od lani za 46.630 gld.

Državno sodišče bo stalo tudi prihodnje leto 22.600 gld. (To sodišče je še vedno le „na papirju“ ali nekaka časna naprava, ker nima delokroga, kajti ne dajo mu prava, ker nima delokroga, kajti ne dajo mu prava. Pred tem sodiščem bi se morali zagovarjati ministri za prestopke svojega delokroga in svoje oblasti. Toda naš državni zbor je takó obnemogel, da ne porabi take moči, katero ima v rokah).

Ministerski svet pobere v l. 1896. samo 186.500 gld., le 900 gld. več od lani. Ali ker je opuščeno jedno mesto ministra brez portfelja, je odpadel znesek 20.000 gld.; ukljub temu bodo stroški za 900 gld. večji. — Za dispozicijski zalog zahteva ministerstvo 100.000 gld. — Za uradne časopise 620.000 gld. (Med temi stane „Wiener Ztg.“ 183.300 gld., „Prager Ztg.“ 315.700 gld., Gazetta Lvovska 73.300 gld.) — Brzojavni in dopisovalni urad 125.000 gld. — Upravno sodišče 205.985 gld., več 40.832 gld. (Ta višek je bil res potreben, kajti ustanovil se je še jeden senat. Letos je čakalo rešitve 1700 pravn. Zdaj pojde hitreje!)

Ministerstvo notranjih poslov. — Za l. 1896. bo potreba 22.681.141 gld., več od letos za 386.660 gld. — (Kaj vse spada v področje tega ministerstva, ne moremo tu razpravljati). Osrednje vodstvo bo stalo 670.750 gld., politična uprava v posamičnih deželah pa 6.765.510 gld. — Redarstvo 120.000 gld., javna varnost v vseh deželah 4.937.478 gld. — Stavbinski uradi 1.280.620 gld. — Ceste 5.209.130 gld. — Vodne zgradbe 3.258.000 gld. — (Za katere ceste so v tem proračunu razne svote, smo že povedali pred nekaj časom).

Ministerstvo deželne brambe zahteva samo malenkost 22.001.466 gld., več 989.838 gld. — Posebno izdatno se pomnoži orožništvo, za katero zahteva ministerstvo 162.790 gld. več od letos. — V odseku je bilo sprejetih več resolucij, ki merijo na olajšanje domobranske službe.

Mitnice. — Za l. 1896. je proračunjenih dohodkov 1.067.900 gld., izdatkov pa 20.766 gld.; ta svota je za 33.010 gld. manjša od proračuna za l. 1895. — Pri razpravi v proračunskem odseku sta bili sprejeti dve resoluciji. Prva je poslanca dr. Götza in meri na to, naj prebivalci zunaj mitničnega

okrožja plačajo od svoje živine le pri vstopu, pri izstopu pa da ne plačajo mitnine, ako se izkažejo s takozvano „boletom“, katero so dobili pri vstopu. — Druga resolucija je dr. Laginja, po kateri se vlada pozivlja, naj vlada na novo pregleda vse določbe o mitnini z ozirom na koristi poljedelskega prebivalstva v Istri in potem dovoli vse olajšave, ki so mogoče po sedanjem zakonu.

Koleki in pristojbine. — Za leto 1896. je proračunjenih dohodkov od kolekov 21.581.800 gld., od pristojbin pa 39.334.100 gld.; med temi znaša časnikiarski kolek 1.700.000 gld., prava bagatela v primeri s težkotami, katere dela razvitku avstrijskega časnikiarstva, da nikakor ne more tekmovali z inozemskim. — V proračunskem odseku je prišlo v razpravo več resolucij, ki so merile na razne olajšave v kolekovanju; med temi je bila jedna poslanca dr. Scheicherja, ki zahteva odpravo časnikiarskega koleka. — Finančni minister je dejal, da vlada ne more ugrešiti onih 1.700.000 gld., katere daje časnikiarski kolek; priznal pa je, da ni opravičeno oproščenje uradnih časopisov od tega davka. — Vendar je sklenil odsek, predlagati zboru to resolucijo: „Vlada se pozivlja, da se v tem zasedanju predloži načrt zakona za odpravo časnikiarskega koleka“. Dal Bog, da bi se to zgodilo, saj je onih 1.700.000 gld. za državo prava ničarija, za časopisje pa tlačilna mora, ki duši — najbolj — pošteno avstrijsko časopisje.

Sol. — Da, tudi pri tej najpotrebniši „zabeli“ dela država lep dobiček. Za prihodnje leto je postavilo ministerstvo v proračun 21.892.974 gld. dohodkov in 4.115.176 gld. izdatkov. — Z živinsko soljo je naredila država „fjaško“, kakor drugače ni bilo pričakovati vsled znanih neugodnostij, ki so s tem pridružene. Za prvih devet mesecev t. l. je postavila država na prodaj 375.000 kvintalov soli, a prodala je je 27.816 kv. (v enakem času lani 112.133 kv.), ostalo je torej v zalogah 347.184 kvintalov soli, dočim je živina po njej kopernela!!

V odseku je bilo pri tej točki veliko resolucij in peticij v razpravi. Razne resolucije poslancev so merile na izboljšanje kakovosti, znižanje cene na 3 ali vsaj na 4 gld. kv., in ugodnije pogoje pri kupovanju. Odsek je sprejel vse resolucije. Da bi le bile sprejete tudi v zbornici! (O tej soli je bilo mnogo govora tudi pri raznih lanskih shodih na Goriškem.)

Colnina. — Na podlagi dohodkov l. 1892—1885. je postavila vlada za l. 1896. v proračun 46.552.996 gld. dohodkov na colnini. — Ali gotovo je, da država prejme več! — V proračunskem odseku je bila sprejeta resolucija posl. dr. Hallwicha: Vlada se ponovno pozivlja, dognati v sporazumu z ogersko vlado času primerno obširno preosnovno povsem zastarelega državnega monopolnega reda iz l. 1835. in predložiti državnemu zboru odgovarjajoč načrt zakona.

Tobak. — Vsi dohodki za l. 1896. so proračunjeni na 90.663.000 gld. V letošnjem proračunu je bilo le 89.353.550. Finančno ministerstvo torej upa, da ljudje v prihodnjem letu popuhajo v zrak novih 1.309.450 gld. Najbrže se ne moti, če tudi je tobak vedno slabši, kakor so tudi vedno slabši — časi. Letos je bil najslabši čas v marcu, ko smo za 399.061 gld. manj popuhali v zrak nego lanskega marca; najhujše smo pa kurili v juliju, ko smo poleg hladnega piva pognali v zrak in izbljuvali v prah celih 572.193 gld. več nego v juliju l. 1894. — Letos so nekatere vrste smodk prišle ob kredit. V prvih devetih mesecih smo manj pokadili nasproti lanskim: 819.968 britanik, 1.261.300 milares, 5.228.665 kub, 9.849.271 finih viržink, 1.363.174 kratkih viržink itd. Poskočila pa je poraba regalitas za 117.609 kosov, trabuk 892.934, panetelas 634.327, kuba-portoriko 14.173.525. (teh se je pokadilo nič manj nego 153.818.182), portoriko za 15.231.379 (teh se je pokadilo 128.073.472), mešani inozemec za 8.204.971 (vseh 393.087.129 kosov) itd. — Strahovito je poskočila poraba smodčic ali cigaret. Posmodili smo: 153.472.879 sultanov (več od lani 9.775.721), * damen 31.854.587 (več

4.278.274), hercegovina 78.929.222 (več 3.200.770), sport 240.138.162. (več 52.404.180), drama 733.553.425 (več 63.992.813 itd. — Manj pa smo popuhali austria 190.454 kosov, stambulov 2.374.398, ogerskih 30.552.553, kalif 2.772.920 itd. — Tobaka smo posmodili 170.074 kvintalov, v nosove pa smo ga stlačili 11.122 kvintalov. Ljudje tobaka vedno več pokadé (ali pa prežvečejo) nego slačijo v nos. Letos smo pokadili več 1.427 kvintalov, ponjhal pa manj 479 kvintalov. — Vseh prodajalnic tobaka je 66.436. — V proračunskem odseku se je sprejela jedna sama resolucija, ki meri na razširjenje nedeljskega počitka pri tobakarnah. — V prejšnjih letih je bil poročevalec o tabaku poslanec Šuklje; za njim je podedoval to strokovnjaško nalogo kanonik Klun. — Vseh tovarn tobaka je 28, ki imajo okolo 30.000 delavcev. Največ blaga je izgotovila tovarna ljubljanska; namreč 84.264.000 smodk in 157.126.000 smodčic; rovinjska je izdala 18.487.000 smodk in 68.729.000 smodčic.

Zdaj pa še par podatkov, koliko pokadimo v naših krajih. Na Primorskem smo pokadili lani 32.679.450 smodk (med temi 67.246 inozemskih, finih) v vrednosti 895.079 gld. (torej več nego plačujemo zemljskega davka); na osebo pride dobrih 46 smodk v vrednosti 1 gld. 26 kr. — Smodčic pa je šlo 157.255.659 v vrednosti 925.106 gld., na osebo 221 v vrednosti 1 gld. 30 kr. — Kranjci so prave reve proti nam Primorcem; tam ne znajo takó hlabro smoditi; pokadili so le 17.155.675 smodk, kar pride na osebo 34 v vrednosti gld. 1:02; smodčic so posmodili le 29.586.559, na osebo le 58 za 40 kr. vrednosti. — No Kranjci so pa bolj izbireni ljudje! njim niso dobre navadne vrste smodk. Na Kranjskem stane 100 smodk povprečno 3 gld., na Primorskem pa le gld. 2:74 enako 100 smodčic 69 kr., pri nas le 59 kr. — Od l. 1870. se je zelo premenilo razmerje v uporabi raznih vrst tobaka. Država je dobila n. pr. za te vrste tobaka:

	L. 1870.	L. 1894.
1. Smodke	21.666.170 gld.	42.429.220 gld.
2. Smodčice	277.938 „	13.917.429 „
3. Tobak za kajenje 20.319.657 „	—	28.425.171 „
4. „ „ nos	3.821.373 „	2.656.575 „

Zelo raste tudi čisti dobiček od tobaka; država je pridobila l. 1870. gld. 31.481.999, lani pa 59.815.621 gld. Torej veliko več daje državi dohodka tobak nego vsa zemlja davka.

Iz proračuna učnega ministerstva. — Za prireditve stanovanja služabniku na učiteljsku v Gorici je določenih 1600 gld. — Poslanec Biankini je o svojem času predlagal v državnem zboru, da se tudi v Avstriji pripoznajo diplomi zagrebškega vseučilišča. — Proračunski odsek je na to sklenil, da vlada se pozove, dopuščati največje olajšave tistim avstrijskim srednješolcem, ki so dovršili vseučiliščne nauke v Zagrebu.

Iz proračuna pravosodnega ministerstva. — Tam čitamo, da je sodna uprava kupila Gironcolovo stavbišče za 17.000 gld.; tu bo stala prihodnja sodnija. Za l. 1896. je postavljenih v proračun 9000 gld. kot prva polovica kupnine in 5% obrestij za ostali znesek. — Za novo c. kr. okrajno sodišče v Kobaridu ni še nikakega zneska v tem proračunu. Temu so pa Kobaridci sami krivi, ker niso pohiteli s sodnim poslopjem.

Dalje čitamo tamkaj, da se vrše razprave o ustanovitvi novega okrajnega sodišča v Dolini (Istra). — Proračunski odsek je pa pozval vlado, naj oskrbi povsod na Primorskem dvojezične napise, kjer to zahtevajo krajevne razmere. — Pri nas morajo biti dvojezični napisi tudi v Korminu in Trziču!

Mala loterija. — V proračunu finančnega ministra (priloga št. 1280 k hitropisnemu zapisniku drž. zbora) čitamo, da je proračunjenih za l. 1896. dohodkov 16.220.000 gld. in izdatkov 10.020.000 gld.; država dobi torej 6.200.000 gld. — V seji 15. julija t. l. je predlagal dr. Roser že nešteti krat resolucijo, naj bi vlada že v prihodnjem zasedanju predložila načrt zakona, po katerem se odpravi mala loterija. — V seji proračunskega odseka je zagovarjal to

resolucijo dr. Haase in kazal na žalostne nasledke te nezmislne igre. Dr. Menger je predlagal razredno loterijo kot nadomestilo. — Minister Biliński se je izrekel proti razredni loteriji, ker te prodajajo tudi majhne dele srečk do 6 pfenigov, da jih kupuje tudi najrevnije ljudstvo. Ko pa državni zbor sprejme vladin finančni program, bo mogoče misliti na odpravo male loterije. — Na to je sklenil odsek to-le resolucijo: „Visoka c. kr. vlada se pozivlja, predložiti načrt zakona o odpravi male loterije“.

Bliza se torej konec tej nesrečni državni napravi, ki je spravila v nesrečo na tisoče rodbin in na tisoče ljudi pognala v samovoljno smrt. Prav, da bi se le čim prej zgodilo!

Deželni zbori so sklicani v času od 28. t. m. do 11. januarja 1896., in sicer: češki, galiski, dolnje in gornje-avstrijski, štajerski, kranjski, moravski, šlezki in goriski na 28. t. m., koroški in tirolski 2., solnograški 7., isterski, vorarlberski in tržaški 8., bukovinski 10. in dalmatinski 11. januarja 1896. Imenovani so deloma tudi deželni glavarji: za goriško glej drugod; za Češko grof Juraj Lobkovic (češki plemič), namestnik Julij Lippert (Nemec); za Tirol grof A. Brandis, namestnik dr. Karol Koepfberger. Za Istro je baje že imenovan dr. Campitelli, a za Dalmacijo menda bo dr. Klaić, njegovim namestnikom pa Srb dr. Kvekvić.

Ogerska. — Kako postopa ogerska vlada pri volitvah, pokazala je minule dni zopet volitev poslanca v Stopavi, katero obsojajo odločno celó madjarski listi. Vršila se je nepretrgano celih 36 ur po noči in po dnevu, namreč od 8. ure 5. decembra do 8. ure zvečer 6. dec. Kaj takega se ni zgodilo v tem stoletju. Ljudska stranka je imela zagotovljenih 1252 glasov, liberalci veliko manj. Toda pri volitvi je bilo zavrženih 600 ljudskih glasov in tako je bil izvoljen liberallec z 213 glasovi večine. Volilci, ki so volili vladnega kandidata Latkočija, bili so obilno obdarjeni in pogoščeni, a volilci ljudske stranke, ki so volili odvetnika dr. Otočka, morali so čakati dva dni in jedno noč pod milim nebom v tem zimskem mrazu, ko so prenočevali v hlevih celó vojaki in njih konji. Orožniki in vojaki so že dan poprej zastavili ves tisti kraj, zaprli vse ulice ter odganjali volilce ljudske stranke. Ker je zapadel sneg, bil je hud mraz, so hoteli volilci pod milim nebom zakuriti ogenj, da bi se grel, a ni se jim dovolilo. Do njih niso pustili niti peka niti kakega drugega prodajalca, in volilci so morali stradati; celó vode si niso smeli prinesiti in morali so piti snežnico. A vrli volilci so vstrajali do zadnjega. Med volilci je bilo največ Slovakov; njih glavni voditelji so bili duhovniki, ki so ubogo ljudstvo osrčevali, da ni omagalo. — Slovenski volilci učite se od ogerskih svojih tovarišev prave požrtvovalnosti in vstrajnosti pri volitvah!

*** Galiski Rusi na Dunaju.** — 13. t. m. je prišlo okoli 250 galiskih Rusov na Dunaj, da pojdejo k cesarju v avdienco, kjer se pritožijo proti zadnjim deželnozborskim volitvam: Zvečer šli so vsi v Hernals, kjer je bil shod krščanskih socializmov. Govoril je dr. Scheicher proti liberalcem in Poljakom. Dasi država veliko daje Galiciji, vendar dežela ni srečna. Uzrok so židje in plemstvo. — Dr. Lueger je govoril o nasilstvih, katera mora prestajati ruski narod v Galiciji; deputaciji je zatrjeval simpatije Dunajčanov. Obljubujemo, dejal je, da bomo imeli vedno v spominu ubogo ruske kmete. Kadar mi zmagamo nasprotnika, bo to za nje radostna novica; ako zmagajo oni, veselili se bomo mi. — Želi deputaciji na Dunaju obilo sreče in jo pozdravi še enkrat kakor.... (Viharni glasi: Kakor izvoljeni župan dunajski!...) v imenu krščanskih socializmov in nacionalcev dunajskih. — Ruski poslanec Romančuk (viharno pozdravljen) se je zahvalil za srčni sprejem. Iz dejstva, da je 250 Rusov prišlo v zimi na Dunaj, je vidno, da imajo važne razloge. Prišli so, da podajo cesarju tožbo in da sklenejo z Dunajčani prijateljstvo. Velika beda sili galiske Ruse, da se preseljujejo v Brazilijo. Tudi tu na Dunaju imate mnoge življe iz Galicije (gla-

sovi: Žide!), a deputacija ne pojde k njim. To so ministri in galiski židje. Ministri stojé previsoko, da bi ljudstvo pri njih iskalo pomoči: žide bi pa še vi radi poslali nazaj v Galicijo. Na to je pripovedoval o volilnih nezakonitostih v Galiciji, kar so poslušalci začujenjem poslušali. — Bivši poslanec župnik Ozarkievič je še enkrat zahvalil ljudsko stranko antisemitsko za presrečen sprejem. Tudi Galicija bi potrebovala take stranke, še bolj nego Dunaj. Posebe še nazdravi dr. Luegerju.

V torek ob 10¹/₄ je bila določena avdiencia. Poprej je bil pri cesarju Baden. Rusini niso smeli vstopiti v cesarski dvor: razgnala jih je dvorna straža. — Avdiencia je trajala 3 minute. Cesarja je nagovoril župnik Ozarkievič, ki je naglašal zvestobo ruskega naroda do Nj. Vel., onega naroda, ki se nahaja zdaj v največji vznemirjenosti vsled nezakonitega postopanja vladinih činiteljev pri zadnjih volitvah. Ker ruski narod nima nikakih potij, po katerih bi si pomagal, tedaj prihaja naravnost pred najvišji prestol, da izročimo svojo pritožbo s prošnjo, naj jo Nj. V. sprejme in notri označenim pritožbam odpomore. — Cesar je odgovoril: „Začujenjem opazujem, da v trenutju, ko sem imenoval kardinala Sembratoviča, ki je vendar vaš človek, pride na Dunaj toliko duhovnikov, in da v reči, ko bi zadostovalo nekaj gospodov, nastopi velika množica in se upri- zarjajo demonstracije. Kar se tiče navajanih dejstev, ukažem, da se preiščejo. Z Bogom, gospodje!“ — Cesar se je obrnil in šel, a deputacija je potrlih sre zapustila dvorano.

Italija v Afriki. Italijanska vojska se je spoprijela s črnimi plemeni v naselbini eritrejski in — italijanski listi govore o „esito fatale“, o slabem izidu, in s tem je, menimo, povedano dovolj. Še več: rimska poročila priznavajo, da je položnje Italijanov jako kritično. Kar se dostaja zadnje nesrečne bitke, pravijo poročila, da je 20.000 črncev napadlo in obkolilo kolono majorja Tosellija. Padlo je baje 40 častnikov, 40 podčastnikov in do tisoč mož ital. vojske. — Jako značilna je tudi nastopna vest za nastalo malodušnost Italijanov, vest namreč, da se pri Adigradu pričakuje velike bitke, da pa Italijani vsakako ostanejo v defenzivi, v „obrambi“. To ne bi kazalo na zmagonosno zavest. Kakor pa je že navada po vsaki nesreči, da iščejo koga, na kojega morejo zvrčati vso krivdo, tako so si izbrali Italijani sedaj majorja Tosellija, da valijo nanj vso odgovornost na nesreči, ki jih je zadela. Mi pa menimo, da na batinah, ki so jih dobili, je kriva zgorešena in povsem nepotrebna kolonijalna politika Italije; Toselli je bil nesrečen, ker je nesrečna vsa pozicija Italijanov v Afriki. Britko se maščuje italijanska domišljavost že sedaj in se bode še huje, ako se Italija ne povrne k prepotrebnosti skromnosti.

Razgled po slovanskem svetu.

Hrvaško. — Javili smo, da je zagrebško sodišče spoznalo nekrive one delavce ogerske državne železnice, ki so bili takó surovo napadli pravnika brata Franka. Proti tej res nekako čudni razsodbi uročilo je državno pravdnistvo ničevno pritožbo. Da pa madjarski suroveži ne bi vzdihovali pod ključem do nove razprave, izpustili so jih na svobodo proti jamčevini 400 gld. Obtoženi delavci morali so obljubiti, da ne odidejo iz Zagreba do nove razprave. Za te madjarske mučenike nabirajo na Ogorskem denar ter so nabrali že precej veliko svoto, a kakor pišejo, do bodo tudi srebrni lovorjev venec. Ne zadostuje, da nabirajo denar po Ogorskem, sploh so tako predrzni, da to delajo tudi mej Hrvat. Ali ni to skrajna predrznost? — V Zagreb je prišel iz Budimpešte odposlanec nekega madjarskega časopisa in je razdelil nekoliko sto goldinarjev mej one madjarske delavce, ki so branili madjarsko čast v Zagrebu o priliki cesarjevega obiska, to je, kateri so napadli v črni noči in nabili sinova dra. Franka. Tako dajajo Madjarji potuho madjarski brutalnosti. — Na drugem mestu smo priobčili vest o „zanimivi porotni razpravi“, katera se je vršila v Zagrebu proti uredniku bivšega nemškega časopisa „Mitrowitzer Zei-

tung“. Pri razpravi je prišlo na dan, da so pisali razžaljive članke proti Hrvatom in drugim Slovanom, izvzemši Srbe, živečim na Hrvaškem — trije srbski doktorji, namreč: dr. Gjurmkić, dr. Milekić in dr. Roknić. Ne precej, ampak še-le osem dnij pozneje, hoteli so se imenovani možje opravičiti s tem, da so prisilili toženega odgovornega urednika, naj dá izjavo, da ni govoril resnice pred porotniki. S tem postopanjem so hoteli doseči gospodje svoje opravičenje, no spodletelo jim je, kajti tožitelji imajo dokaze v rokah — rokopise pisateljev. — Ker so tožitelji odstopili od tožbe proti odgovornemu uredniku, pričakovati je, da bodo tožili pisatelje razžaljevih člankov. — Hrvaški sabor je zaključen po večtedenskem zasedanju. Slišala se je marsikatera grenka od opozicije, no debelih kož madjaronskih to ni omečilo. — Akademski senat hrvaškega vseučilišča je zopet izgnal z vseučilišča one di-jake, kateri so podpisali odprto pismo na rektorja Spevea.

Zanimiva tiskovna pravda se je vršila v Zagrebu. Tožen je bil odgovorni urednik lista „Mitrowitzer Zeitung“ zaradi dveh spisov, katera je list priobčil, zaradi jednega lista in zaradi članka „Nation auf Puff“. Rečeni list je ta dva spisa priobčil že pred dvema letoma, a preiskavo je vodil neki pristranski sodnik in tako je šele sedaj prišla stvar na razpravo. V članku in listku je bil žaljen in zasramovan hrvaški narod skrajno surovo in podlo, pa tudi drugim narodnostim se ni prizanašalo, tako se pravi n. pr., da žive na Hrvaškem „heimtückische Krainer, die ihr Gotscheergeschäft nirgends mehr betreiben können“ itd. Toženi urednik je izpovedal, da je članek spisal hrvaški drž. in dež. poslanec ter sourednik dunajske oficijozne „Presse“. znani veliki Srb Gjurmkić, listek pa hrvaški dež. posl. Srb Milekić. Ker je odgovorni urednik povedal ime pisateljev, je bil oprošten.

Iz Reke pišejo „Hrvatski domovini“, da so dobili ukaz vsi tamošnji železniški uradniki, kateri ne razumejo madjarski, da morajo položiti izpit iz madjarskega jezika. V tamošnjih solah poučujejo mladino v zgodovini tako, da učitelji slikajo hrvaškega bana Jelačića kot velikega lopova, kateri je leta 1848. kradel na Ogorskem. Evo, to je prava madjarska ljubezen do Hrvatov. Potem naj še hrepentijo drugi Hrvati po zjedinjenju!

*** Nesreča na Reki.** Poročajo z Reke: Vsem je še v živem spominu katastrofa z dne 19. novembra min. l., ko se je namreč zrušilo še nedozidano vladno poslopje, katastrofa, o kateri je bilo več delavcev ubitih in več njih težko ranjenih, a že se je pojavila nova nesreča. Ta katastrofa dogodila se je tako-le: Ob 1. uri 50 min. začeli so zidarji, poslujoči pri gradnji novega poslopja, ki se zida v ulici Pomerio na račun gospe Pancera (podvzetnik Ambrosini), strašansko ropot. Kaj se je zgodilo? Udal se je temelj in vsled tega zrušila se je vsa sprednja stran nove zgradbe. Žal, da je padše zidovje zasulo več delavcev. Nadzorniki so takoj obvestili oblasti, in prihiteli so na kraj nesreče župan Ciotta, zastopniki oblasti in četa vojakov. Zajedno pa so se lotili dela gasilci in stražarji, da izkopljejo ponesrečene iz ogromne kopice ruševin. Po trudapolnem delu spravili so na dan jednega mrliča in 4 ranjene, toda možno je, da jih je ponesrečilo še večje število. Pri zgradnji poslovalo je 47 oseb; 21 zidarjev, 16 dninarjev, 6 ženskih in 4 dečki. Ko je stavbeni podvzetnik Ambrosini doznal o nesreči, t. j.: da se je porušilo poslopje, — je omedlel.... — Izmed teško ranjenih, katere so izkopali izpod ruševin, umrli so 4: pod ruševinami pa so našli še mrtvo truplo 14-letnega vajenca Ivana Bellena. Tega nesrečnega zasulo je zidovje tako, da je obležal z glavo v apnenici! Strašna je bila videti glava ubozega dečka, ko so ga našli mrtvega še-le, ko je skoro dva dni ležal v apnenici. Oblasti so odredile, da se mora podreti tudi ono malo zidovja, katero se pri dotični zgradbi ni porušilo že samo po sebi, ter da se mora pričeti hiša zidati na novem temelju in po bistveno popravljenem načrtu. O na-

tančnem preiskovanju podrtega zidovja, pod katerim je petero nesrečnih delaveev našlo grozno smrt, zasledili so namreč brezdvombeno, da je bilo zidovje porušeno dinamitom. Našli so namreč 40 osmojenih, očrnelih opek in pa majhen rov, v katerega je hudo delec nabasal dinamit. Splošno mnenje je, da je neki odpušteni polir storil to strašno hudodelstvo iz maščevanja. Sodišče je pričelo preiskavo.

Dalmacija. — Zadarski „Narodni List“ prinaša članek, v katerem dokazuje potrebo hrvaškega gimnazija v Zadru. Na podlagi lanskoletne šolske dobe dokazuje, da je bilo upisano na zadarskem italijanskem gimnaziju 131 učencev, kateri so izjavili hrvaško-srbski jezik kot materinski. Vseh učencev je bilo 305, torej skoraj polovica hrv. učencev je obiskovala italijanski gimnazij. Hrvaški gimnazij zahtevajo tudi današnje potrebe, kajti ne more vršiti vestno svoje dolžnosti v Dalmaciji nijeden uradnik ali sploh javno delujoči mož, kateri nima v oblasti hrvaškega jezika. — Kakor je v Dalmaciji potrebna hrvaščina, tako je na Primorskem potrebno poznavanje slovenščine ali hrvaščine od vseh javnih činiteljev, vendar pa merodajni krogi še niso uvideli te potrebe in nam pošiljajo uradnike, kateri ne znajo govoriti, še manj pisati slovenski, da bi mogli reševati slovenske vloge. Primorskim Slovanom je potrebna srednja šola v materinskem jeziku. In dokler iste ne dosežejo, ne smejo mirovati, ampak delovati za oživetvorenje na vse dovoljene načine.

Češka. — „Ustředni Maticе školská“ je to leto zgradila ali pa pomogla zgraditi, oziroma popraviti, enajst raznih šol. Sedaj se pa pripravlja zopet, da zgradi deset novih šol. Strošek te družbe znaša do meseca novembra gld. 239.916,35, a dohodek le gld. 208.656,80, torej ima primanjkljaja 31.259,55 gld. — Ker je češki narod zelo požrtvovalen, ni dvoma, da v kratkem pokrije primanjkljaj. — Mesto Rokycan na Češkem je izvolilo častnim občanom svojega poslanca Eima. (Eim je po poklicu časnikar, dunajski dopisnik „Narodnich Listů“.)

Učiteljem v Galiciji povišajo plačo. — Gališki deželni odbor je odločil zboljšati plače galiskim učiteljem in je v to svrhu del proračun 104.540 gld. — Kaj pa deželni zbor goriski? Ali spravi na čisto vsaj zdaj oni ponesrečni načrt zakona, ki opomore vsaj največji sili!?

Slovaška. — Ker ogerska vlada nima denarjev za slovaške srednje šole, sklenili so Slovaki iz svojih sredstev osnovati si gimnazijo, in sicer izprva evangelijsko. Ker pa se je evang. cerkvena oblast izrekla proti temu, sklenili se osnovati interkonfesionalno gimnazijo ter dotično prošnjo že poslati naučenemu ministerstvu. V bližnji bodočnosti bi torej Slovaki dobili iz svojega svojo gimnazijo, seveda, če ogerska vlada ne pozabi popolnoma na § 26. zakona iz leta 1868., ki daje državljanom vseh narodnostij prostost, iz svojih sredstev ali potom združenja snovati učne zavode vseh vrst. — „S. S.“

Bosna - Hercegovina. — Koncem šolskega leta 1893/94. bilo je v Bosni in Hercegovini 161 državnih, 96 konfesionalnih in 5 privatnih osnovnih šol, v Sarajevu in Mostaru po jedna gimnazija in po jedna višja dekliška šola. Razun tega nahaja se v Sarajevu jedna tehnična šola, jedna pripravnica, dve bogoslovski šoli, jedna mohamedanska in jedna rimsko-katoliška. V Reljevu pri Sarajevu je pravoslavna bogoslovje. Razun tega pa so še po več krajih osnovane deške mestne šole, katere tam imenujejo trgovske šole. Povprečno pride na 5099 stanovnikov po jedna osnovna šola. — „Posavska Hrvatska“ piše, da pred okupacijo ni bilo v Bosni še evangeličev, danes jih je že do 4000, največ v posavskih krajih in okoli Vrbasa. Ti ljudje so si ustanovili svoji župi, in sicer v „Franz-Josefsfeldu“ (staro bosensko ime; seveda!) pri Bjelini, drugi pa v „Rudolfsthalu“ (tu je imel menda svoj sedež pred več stoletij nemški Mihel) pri Banjaluki. Sedaj ustanovljajo tretjo župo v Sarajevu. V to svrhu so razposlali nabiralne pole po vsej monarhiji, a tudi sara-

jevske mesto doprineše svoj obulus — v prid nemške kulture in nemških „kulturtregerjev“. — Kot guverner deželne banke za Bosno-Hercegovino je imekovan Maksimilijan vitez Janžeković. — Pri deželni vladi preosnavljajo upravo tako, da bodo pretvorjena ravnateljska mesta v oddelna predstojništva deželne vlade, namreč: za notranje posle, pravosodje, finance in javne zgradbe. Vsak oddelek bo imel svojega predstojnika. Tako malo po malo Bosna-Hercegovina bosti organizovani popolnoma po svetovni šegi, pa seveda v nemškem in madjarskem duhu.

Črnagora. — „Glas Črnogorec“ zaničuje poročila raznih časopisov, da so bili krvavi boji med muhamedanci in katoliki v Skradinu. Nasprotno je mir ob vsej meji črnogorske države. — Kakor poroča „Srpski Glas“, proslavili so na Cetinju 25-letnico obstoja ženskega odgojnega zavoda, kateri je ustanovila l. 1869. carica Marija, soproga pok. ruskega carja Aleksandra II. Kakor znano, v isti zavod je upisala svojo hčer soproga g. dra. Ipavca iz Ljubljane.

Srbija. — Srbska rodoljubka Draga Stanojla Petrovič je podarila 200.000 dinarjev v zaklad srbskih dijakov, ki hočejo postati pravoslavni svečeniki. Podpore so deležni tudi Srbi, ki prebivajo v Avstriji ali na Turškem. Ista dobrotnica je sezidala tudi lepo cerkev na novem srbskem pokopališču v Beogradu. — Bivši regent Ristić napisal je in izdal neko brošuro, ki se peča s politiko vladavine kneza Mihajla (1867—8.). V isti navaja tudi neki pasus, da se je baje izjavil Garašanin po nesrečni vojni srbsko-bolgarski, da Srbija nima več pravice na obstoj, ampak jo je treba zjediniti z Bolgarsko ali katero drugo državo. Temu oporeka Garašanin trditi, da je to neresnično. — Neki angleški dopisnik poslal je svojemu časopisu poročilo o srbskih odnošajih. Poročilo je črno ter navaja, da je Srbija popolnoma propadla na gospodarskem in finančnem polju. Srbski vojaki so mu za kineskimi. To poročilo je zelo hudo zadelo srbske politike. — Kraljica Natalija je zopet v Beogradu. O prihodu je bila slavnostno sprejeta.

Bolgarija. — Kakor pišejo sedaj, kurbzanov sin Boris ne prestopi k pravoslavju, ampak k unijatam, to je grškokatoliški cerkvi, kajti k temu ni toliko ovir. — V sobranju se je izjavil neki opozicijski poslanec, da opozicija ne dovoli vladi proračuna, dokler ne prestopi Boris k pravoslavju. Vsled te izjave je dal predsednik odstraniti poslanca iz dvorane. Opozicijski člani so se temu upirali, da je nastal splošen pretep. Tako so vsaj brzojavili 13. t. m. iz Sredca. — Bolgarski proračun znaša: dohodki 91.600.000 frankov, izdatki pa 90.728.636. — Dne 4. t. m. je izšlo poročilo komisije, koji je bilo, po nalogu sobranja, preiskovati o neštevilnih pritožbah proti vladanju Stambulova. In kar pripoveduje poročilo, je uprav grozno; človeku se kar lasje ježe, ko čita o grozodejstvih moža, koji je užival brezpogojno zaupanje svojega vladarja in pred kojim je zaslepljena Evropa snemala svoje klobuke. Komisija je dognala, da je bil Stambulov navaden zločinec, ter ga je gonila najgnusniša sebičnost — da je posezal po lasti naroda bolgarskega, po njega svobodi, po njega svetinjah. Takoj začetkom njega vladanja uničil je Stambulov svobodo volitev po činih nasilstva, zapiranja opozicijskih kandidatov in po udušenju vsake kandidature, ki ni bila njemu po volji. Odpirala so se pisma, kratila se je osebna svoboda — zločinci so uživali velike ugodnosti. Ogromne svote je plačeval Stambulov za ogleduhe, tudi ženske. Dal je zapreti celo patrijarha Klimenta. Pri oddajanju dobav za vojsko oškodoval je Stambulov državo za veliko milijonov. Stambulov si je prisvajal denar iz državnih blagajen. Iz raznih pritožb navaja poročilo celo slučaje oropanja na premoženju. Poročilo predlaga, da naj se bivši ministriški tovariši Stambulova stavijo pod zatožbo ter zaključuje z izjavo, da je bilo vladanje Stambulova zgolj — tiranstvo! In ubogi narod bolgarski je bil taliko let izročen na milost takemu tiranu!

Rusija. — Ruski car Nikolaj II. je odobril program kronitbenih slavnostij, katere se bodo vršile prihodnje leto v Moskvi, najbrž v mesecu maju. — Vojni minister Vannonski pojde v pokoj, zamenja ga pa knez Imerinski. — Za vzdrževanje nepravoslavnega svečeništva določuje ruski proračun: za armensko gregorijansko konfesijo 14.104 rub., za rimske katolike v privislavskih krajih in na Kavkazu 964.275 rub., v ostalej Rusiji pa 565.949 rub., za evangeličje avg. in helv. konfesije 118.850 rub., za mohamedance 50.956 rub. — O priliki rojstva velike kneginje Olge zasnovalo se je v Petrogradu zavetišče za delavce, ki pridejo tje in ne dobé takoj posla. Tudi v Moskvi se v ta spomin ustanovi nova občinska šola.

Raznoterosti.

• *** Osemdesetletni ženin.** — Sir Henry Parkes, znan avstralski državnik, bivši dolgoletni minister, se je pred kratkim tretjič oženil. Dasi je star že 80 let, premotila ga je vendar lepota njegove 22-letne perice tako, da jo je peljal pred altar. Nova lady je povsem nepopačeno kmetsko dekle in prava kmetska krasotica.

• *** Maroški sultan** ne hodi rad; najraje leži in premišlja. Da bi mu ne bilo treba peš hoditi po svoji palači, si je dal napraviti malo železnico, ki teče po vseh sobah in kateri je konec v sultanovi spalnici. Sultanu torej ni treba hoditi več kakor z voza do postelje, železnica ga je veljala 240.000 gld. Vsa čast svetlemu sultanu, pa tolika lenoba je nam Evropecem neumljiva.

• *** Novega denarja** bodo prihodnje leto v Avstriji skovali, in sicer cekinov za 50 milijonov goldinarjev, srebrnih kron za 6 milijonov, krajcarjev (po 2 beliča) za 400 tisoč, beličev pa za 100 tisoč goldinarjev.

• *** Predor skozi Simplon** boste izvršili Italija in Švica. Poslednjo bode to stalo 15 milijonov frankov.

• *** Koliko stane obiskovanje ljudskih šol?** Te dni izšla je na Dunaju statistika o obiskovanju ljudskih in meščanskih šol. Ta statistika nam odgovarja tudi na gornje vprašanje. Obiskovanje ljudskih šol stane na leto za vsakega učenca: V Dolnji Avstriji 20 gld. na Češkem 15 gld., na Moravskem 14 gld., na Solnograjskem 14 gld., v Gornji Avstriji 14 gld., v Sileziji 14 gld., na Štajerskem 12 gld., na Koroškem 12 gld., na Tirolskem in Primorskem po 11 gld., na Kranjskem 8 gld., v Dalmaciji 7 gld., v Galiciji in Bukovini pa 6 gld. A na Galiskem je 68% analfabetov (t. j. takih ljudi, ki ne znajo ne čitati ne pisati.)

V vsej Avstriji (izključno dežele ogerske krone ter Bosne in Hercegovine) je 17.735 ljudskih šol, katere obiskujejo 3.131.800 otrok.

• *** Koliko ljudi umrje v Avstriji na leto?** — Na to vprašanje odgovarja statistično delo o umrlih leta 1894. Tu navajamo iz te statistike nekoliko števil: Lani je umrlo v Avstriji 715.188 oseb, 25.177 več, nego leta 1893. Le na Solnograjskem, Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, v Goriško-Gradiščanskem, na Tirolskem in Češkem znižalo se je število umrlih. Treba pa je naglasiti, da od leta 1873. sem število umrlih stalno pada. Tako je umrlo od leta 1873. do 1891. vsako leto 30.78 oseb na vsakih 1000 duš, leta 1894. pa je bilo le 28.12 mrličev na vsakih 1000 prebivalcev. — Za kolero, ki se je bila pojavila lani epidemijski na Galiskem in v Bukovini, umrlo je 8870 oseb; za davico je umrlo lani po vsej Avstriji 32.575 otrok, za jetiko pa 88.504 osebe (od teh 10.848 samo v Spodnji Avstriji!). Nasilne smrti (samomor, umor itd.) umrlo je lani po vsej Avstriji 10.926 oseb.

Narodno gospodarstvo.

• *** Žvepljanje sadnih kletij.** — Predno se sadje dene v klet, naj se dobro klet požvepla, to je, v njej naj se sežge nekaj žvepla. Sadje potem v taki kleti manj gni. Ko je sadje že v kleti, pa ni dobro žveplati, ker sadje potem dobi grdo vnanost. Tud žveplanje ne ustavi gnitja, ako se je že začelo.

Trtnega listja, katero je bilo poškrbano z bakrenim vitriolom ali modro galico, tako da se na njem poznajo očitni nasledki škropljenja, ni nikdar rabiti za pospravljanje ali zavijanje sadja, masla, sira ali kakoršnih koli drugih jestvin, ker je mogoče, da se zdravju škodljiva snov prime zavitega blaga, s čemer bi se v nevarnost postavilo zdravje tistih, ki je užijejo. Zato je vis. c. kr. ministerstvo notranjih zadev dogovorno s kupčijskim ministerstvom izdalo dne 1. sept. t. l. (št. 142 dr. zak.) poseben ukaz, s katerim je strogo prepovedana taka poraba trtnega, pa tudi drugega z modro galico poškrbnega listja.

Prestopki te prepovedi, za kolikor niso kaznjivi po splošnem kazenskem zakoniku, se bodo kaznovali po minist. ukazu z dne 30. septembra 1857 (št. 198 dr. zak.), po katerem je odmerjena kazen od 1 do 100 gl. globe, ali 6 ur do 14 dni zapora.

Ponarejenje medu že dolgo cvete v nekaterih krajih, zlasti na Francoskem. Ljudje so vsled tega že postali tako previdni, da nikdo ne kupi več medu, kakor v satovji. Sedaj pa tudi ta previdnost nič ne pomaga. Izumeli so celo neki način za izdelovanje umetnega satovja, katerega napolnijo z umetno narejenim medom. To satovje je jako podobno pravemu. Da pa kupca lože oslepajo, denejo vanj še par mrtvih čebel in sleparija je dovršena. Ponarejenje medu se pa izplača, kajti tako satovje pride na polovico ceneje, nego pravo.

Kako seno ugaja konjem? — Mnogi kmetovalci menijo, da je za konje dobro vsako seno, tudi tako imenovano kislo seno, katero je raslo na močvirnih, ali sploh vlažnih travnikih. To pa ni res. Konjem treba pokladati v primerno majhnih množinah tako seno, katero ima mnogo redilnih snovi v sebi; torej seno, ki je raslo na dobrih, bolj suhih travnikih v viših legah, ki je bilo pokošeno, ko so bile rastline še v polni rasti in se niso bile še prav razvetele, čisto nepokvarjeno in pa že zavrelo, ali izpotjeno seno. Vsako seno mora namreč prestati vrenje (doba vrenja traja 4 tedne), se mora, kakor pravijo, izpotiti, predno je začnemo redno pokladati konjem. Sveže, ne izpotjeno seno je teže prebavljivo in prizadeva razne nadležnosti in tudi bolezni. Preveč sena — in naj je tudi prav dobro, ni treba dajati konjem, ker sicer se jim napne trebuh; tudi se po senu radi poté. Srednje težkim konjem zadostuje 5—7 kilov sena na dan in ne več, kakor 1½ do 2 k rezanice. — Ko so konji jutraj in opoldne použili svojo hrano, privoščimo jim nekoliko počitka, da lahko začnejo prebavljati. — Kadar se bliža čas težkega dela, treba, da jih uže več dni poprej krmimo z izdatnišo hrano. Sploh moramo uže od mladosti in ves čas dobro rediti konja, če hočemo, da bo krepak in vstrajen v delu.

Ali obsekovanje gozdu škoduje? — Vsak gozdar, ki le količikaj razume gozdarstvo, obsoja in zameta obsekovanje dreva kot napad in škodljivo. Ta edina sodba vseh izvedencev je veljavna. Poslušajte pa njih razloge.

Drevo obsekovati se pravi silovito segati v njegovo naravo. Nobeno silovito kvarjenje narave pa ne ostane brez maščevanja, in človek, ki silovito lomasti po gozdu, mora tudi plačati globo. Vedite torej, da drevesa dobivajo svoj živež po koreninah iz zemlje in po listju ali iglah iz zraka. Iz zemlje sprejemajo to, kar ima pepel v sebi, z eno besedo: pepel; — iz zraka jim pa prihaja vse, kar pri sežiganju v zrak zbeži, namreč ves ogljik. Ker je pepela le prav malo odstotkov, pri jelovju še tri odstotke ne, lahko je izprevideti, kako silno veliko živeža prejme dreve za svojo rast iz zraka.

Ako takemu drevesu odsekaš velik del vej, vzameš mu tako rekoč ravno toliko ust, skozi katera svoj živež vase srka; drevo torej tako obsodiš ne post. Zares je tako drevo močno zadrževano v rasti, ne le v dolgot, ampak še prav posebno v debelost. To pa dollej, da poženejo in se razrastejo nove veje. To prav natanko vidiš, ako opazuješ letnice obsekanih dreves. Te letnice (tisti krožčki na okrog, za kolikor drevo v enem letu odebeli) so več let po obsekanju veliko ožje, tanjše. Ako veje obsekuješ prav blizu ali tik debla in ne pustiš nekoliko živih vej z vrzastki, posuše se grče in se ločijo od živega debelovega lesa, in kadar se taki hlodi žagajo v deske, takrat tiste grče izpadejo, odlete, in škoda je zopet očitna. Pa tudi če ostanejo, vendar se vidi, da so ločeni in velikokrat se še le pozneje ločijo iz podov ali sploh tam, kjer se take deske rabijo. Ko bi veje ne bile odsekane, bilo bi vse skupaj živ les in torej zdaj cele, lepe deske. Ravno zaradi stelje pa, kolikor je nam znano, obsekujejo zlasti po Gorenjskem cele goščave smrečja vse zredoma, ter smreki le en sam čop vej pri vrhu pusté, vse drugo večji del do kože oklestijo. (Mogoče je tudi vzrok, da se smrekova goščava večkrat jame sušiti, ker pride neka bolezen v smrekov gozd in v enem ali dveh letih je vsa smrekova goščava usehla — škoda je silno velika, ker težko ali vsaj kasno se zaredi smrekov gozd.)

Ako veje obsekuješ prav pri deblu, naredi se smola, kakor pravijo, to je, smola se začne obiloma iz drevesa cediti. Še veliko večji pa je ta odtok smole, ako kak plazar s krapeži po drevesu pleza in lub odere; naredi se dolge riže, po katerih smola navzdol po deblu lije; ker stopinja za stopinjo se naredi rana v lub in v belino. Najprej teče smola, in če je rana v drevo večja, da se ne more zarasti, začne se od tiste strani debla sušiti, trohneti in gniti. Veš pa, da je toliko živeža drevesu ugrabljenega, kolikor smole odteče, in drevo je v rasti zadrževano. Znano je, kako radi se pastirji in celo odrasli nespametniki s tem igrajo, da zareze delajo v drevesa, še zlasti v smreko, ker jih veseli, da teče po njih smola, katero včasih obirajo in prodajajo. Cele plati vidiš dostikrat na najlepših smrekah, bojah, bukvah itd. izsekane in veliko lepih hlodov gre tako v nič. Zares se ne more nikoli dosti zabičiti, kako je to škodljivo. Z obsekovanjem torej drevesa ne obsodiš samo na post, temuč mu tudi puščaš in ga mučiš. Ako že nočeš ali ne moreš drugače, da drevo obsekaš, pusti mu vsaj za

čevlji dolge konce ali šlore z živimi vejicami ter pokaži vender mrvice prizanesljivosti in gospodarnosti. Ako dreve obsekaš do dveh tretjin višine, ali celo še više, izgubi se v logu senčnost, vsled tega pa na tleh dobi moč grmičevje in dračje ter razna šara, in to je zopet drevu v škodo.

Obsekanih dreves se tudi poprej črv (kukec) loti in jih konča. Sklenem naj torej z naukom: S sekiro ne v gozd, razven če je treba gozd trebiti ali dreve sekati, in nobeno klesčevje za steljo naj se ne jemlje iz njega razen pri trebljenju in posekovanju. „K.“

Karol Drašček pek Riva Corno št. 4. v Gorici. Podružnica za razprodajo kruha se nahaja v Semenški ulici št. 2.

Ivan Dekleva veletržec z vinom v Gorici ima v svojih založnicah vedno na izbiro vsakovrstna domača vina bela in črna istrska ter bela dalmatinska. Pisarnica se nahaja na Generališču (prehod Edlingov). Prodaja na debelo.

Franc Bensa v Ozki ulici št. 8 v Gorici prodaja vsakovrstno usnje, podplate, kopita, sploh vsa orodja in potrebščine za čevljarje. Zagotavlja dobro blago po zmernih cenah; zato se sl. občinstvu priporoča za obilen obisk.

Anton Obidič čevljar v Semenški ulici št. 4 se priporoča Slovencem v Gorici in v okolici za blagohotna naročila.

I. Cej gostilničar v Židovski ulici št. 5 toči na ravno brisko vino.

Anton Fon v Semenški ulici ima prodajalnico vsakovrstnih klobukov in kap ter gostilnico. Toči vedno dobra in naravna vina.

Ant. Jeretič za veliko vojašnico v Gorici prodaja vse izdelke, ki spadajo v šolsko in pisarniško rabo kot: papir, peresa, svinčnike, knjižice, knjige za upisovanje itd. Pisanke in risanke iz dobrega papirja izdeluje v svoji delavnici, na kar slavno učiteljstvo še posebno opozarja.

Anton Pečenko veletržec z vinom na debelo v Vrtni ulici št. 8 (poleg ljudskega vrta na desno), prodaja nad 56 litrov po najnižjih cenah pristna bela in črna vina, in sicer: vipavska, furlanska briska, istrijanska vsake vrste po najnižji ceni posebno na debelo. — Zagotavlja dobro, pristno blago, točno potrebo in nizke cene. Razpošilja družinam na deželo ali v druge kraje v sodččkih od 56 litrov naprej.

ANDREJ JAKIL, tovarna in zaloga kož v Rupih, pošta Miren razprodaja tudi v Gorici, na trgu Kornu.

Ivan Reja gostilničar „Alla Colomba“ za veliko vojašnico na desnem voglu v ulico Morelli, toči domača vina in ima domačo kuhinjo. Cene prav zmerne.

Anton Koren trgovec v Gosposki ulici št. 4 prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobne.

Franjo Jakil lastna tvornica kož v Rupih pri Gorici. — Prodajalnica v Gorici, Rastelj 9.

„Kažipot“ za leto 1896.

dobi se v tiskarni za gl. 1-20, s pošto 10 kr. več.

Costilna Antona Vodopivca

(Po domače „pri Prvačkovec“)

v Trstu, ulica Solitario št. 12

se priporoča in objavlja slav. slovenskemu občinstvu Trsta in okolice, da je preskrbljena za svoje prostore in za veselice „Trž. Sokola“ iz lastne zaloge pravega črnega in belega, nepokvarjenega vina po doli označenih cenah.

Črno prvaško (novo) po 32 krajcerjev liter

Belo (novo) „40

Rizling sladki, prvaški (novo) po 48 liter

Modra frankinja prvaš. (nova) „40

Stara vina, bela in črna, večletna, toči v sodih po 40 in 48 kr. liter, v steklenicah pa liter prve vrste po 80, druge po 60 kr.

Družinam od 5 litrov naprej 4 kr. ceneje.

Želodečne kapljice

lekarničarja C. Brady

(Marijacejske želodečne kapljice)

pripravljene

v lekarni angelja varuha

C. Brady-a v Kroměřížu (Moravsko)

staro, priznano in znano zdravilno sredstvo ugodnega in okrepujočega delovanja za želodec in prebavljanje.

Želodečne kapljice

lekarničarja C. Brady-a

(MARIJACEJSKE KAPLJICE)

so zavite v posebno škatljo ter previdene s sliko Marijacejske Matere Božje (kot zaščitno znamko). Pod to znamko mora se nahajati sledeči podpis C. Brady-a.

Vsebina kapljic je napovedana. 1 steklenica stane 40 kr., dvojната 70 kr.

Opozorjam odjemnike naj ne kupijo ponarejene želodečne kapljice. Pri kupovanju paziti je na zgornjo zaščitno znamko s podpisom C. Brady ter zavrniti vse ostale tvarine, kot ponarejene, katere nimajo zgornjo zaščitno znamko ter podpis C. Brady.

Prave želodečne kapljice so na prodaj v Gorici v lekarnah: Cristofolletti, Pontoni, Gironeoli, Kürner in Glühlich. — V Sežani v lekarni Ritschel.

Svečar J. Kopač v Gorici

Solkanska cesta št. 9.

priporoča velečastiti duhovščini, cerkvenim oskrbnikom ter slavnemu občinstvu

pristine čebelno - voščene sveče klg. po gl. 2.45.

Za pristnost teh sveč, katere nosijo protokolovano tvorniško znamko se jamči z svoto 1000 kron. Sveče slabjših vrst za pogrebe in stransko razsvetlavo cerkv po jako nizki ceni.

Ima v zalogi tudi kadilo za cerkve. Lacerima najlinejše klg. po gl. 1.20 — Lacerima navadno klg. po 1. gl. — Granis klg. po 60 kr.

Blago se pošilja na vse kraje avstro-ogerske monarhije poštne prosto.

GLAVNI ZASTOP DVOKOLES „SWIFT“

iz orožarne v Steyru

za goriško-gradiščansko grofijo

odpreta podpisana

dne 1. januarija 1896. leta

na cesti Fran Josipa (Corso Fr. G.)

št. 4 (nasproti glediščne kavarne)

Popravljalnico kakor tudi delalnico dvokoles „Iliria“, prodajalnico šivalnih strojev, pušk, streljiva in drugega orodja, ter tovarno žičnih blazin (Drathmatten) imata pa

Saunig & Dekleva

v Gorici

v Nunski ulici št. 14-16.

